

RIJKSMUSEUM
VAN OUDHEDEN

Jaarrekening 2021

Inhoudsopgave

Bestuursverslag.....	3
Doel, missie, bestaansreden instelling.....	3
Kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving van de activiteiten.....	4
Internationaal belang.....	6
Reflectie op het beheer van de collectie.....	8
Huisvesting.....	9
Financiële positie.....	10
Risicomanagement.....	13
Overig.....	14
Ontwikkelingen na balansdatum.....	15
Verslag van de Raad van Toezicht.....	16
Jaarrekening 2021.....	22
Balans per 31 december 2021.....	22
Categoriale exploitatierekening.....	23
Toelichting bij de Jaarrekening 2021.....	25
Algemeen.....	25
Grondslagen voor de financiële verslaglegging.....	25
Toelichting op de balans.....	30
Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen.....	34
Toelichting op de categoriale exploitatierekening.....	35
Toelichting op de functionele exploitatierekening.....	37
WNT verantwoording.....	38
Goedkeuring en vaststelling.....	40
Overige gegevens.....	41
Gebeurtenissen na balansdatum.....	41
Private fondsen op naam.....	41
Prestatieverantwoording.....	43
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	44

Bestuursverslag

- Statutaire naam: Stichting Rijksmuseum van Oudheden
- Vestigingsplaats: Leiden
- Kamer van Koophandel-nummer: 41169522
- RSIN: 804126380
- Adresgegevens: Postbus 11114, 2301 EC Leiden
- Website: www.rmo.nl
- Telefoon: 071 - 5163 106

Doel, missie, bestaansreden instelling

Het Rijksmuseum van Oudheden is het centrale podium in Nederland waar de oudheid en de archeologie voor een divers publiek tot leven wordt gebracht. Door middel van tentoonstellingen, educatie, publieke activiteiten, wetenschappelijke bestudering en (inter)nationale uitwisseling verhalen wij over de relevantie van de oudheid in heden en verleden. Als zelfstandige stichting beheert, behoudt en ontsluit het RMO de rijkscollectie aan archeologische voorwerpen.

Inleiding

In dit tweede coronajaar is de inzet en toewijding van alle medewerkers en – waar het kon – vrijwilligers wederom groot geweest. Er is veel van hen gevraagd op het gebied van thuiswerken, aanpassingen in het eigen werk en het verrichten van andere werkzaamheden. Het management is hen allen hiervoor zeer erkentelijk.

Dit jaar was het eerste jaar van de beleidsperiode 2021-2024. Hiervoor zijn nieuwe kwalitatieve en kwantitatieve doelen geformuleerd. De doelen zijn laag zolang beperkende maatregelen gelden; ze zijn (post-corona) realistisch ambitieus als het museum terug kan keren naar de oude voet. Daar is een groot verlangen naar, maar het RMO veronderstelt niet eerder dan 2023 terug te zijn op het oude niveau van een levendig en actief museum

In het jaar dat het Nederlandse deel van de limes tot Unesco Werelderfgoed is bestempeld, is er veel gebeurd in relatie tot de archeologie van Nederland in de Romeinse tijd. Onderzoek naar Romeinse schrijfplankjes om de teksten daarvan te ontcijferen gebeurde via de nieuwste fototechnieken. Aankopen van grote amateurcollecties verrijken het beeld van die limes, vooral in het gebied rondom Fort Vechten. Dat is te illustreren met een grote hoeveelheid aan aangekocht vondstmateriaal en met topstukken, zoals de verwerving van vermoedelijk de laatste Romeinse helm in particulier bezit. Het RMO heeft daarnaast een opgraving langs de limes bij Hazerswoude medegefinancierd, om het onderzoek van de onbekende delen van deze rijksgrens verder te helpen.

Financieel gezien is het museum het jaar goed doorgekomen, mede door de robuuste reserves, de ruimhartige steun van het ministerie van OCW, het (noodgedwongen) schrappen van uitgaven, een erfenis, en het partnerschap met de VriendenLoterij. Ook het mecenaat van particuliere schenkingen en publieke en private fondsen is fundamenteel geweest. Voor deze steun is het museum alle begunstigers dankbaar.

Bezoekers

Het herstelscenario is na de daling in twee coronajaren voor eind 2024 terug te geraken naar een niveau van minimaal 180.000 bezoekers per jaar. Een sluiting van vijf maanden, een capaciteitsbeperking per dag tot eind september en een vierde lockdown vanaf medio december leidde ertoe dat 2021 met 86.226 bezoekers net zo mager was als 2020 (92.022). Wel kon het RMO 37.644 digitale bezoekers verwelkomen bij online lezingen, presentaties en videolessen voor scholieren (2020: 3.041).

Na de heropening begin juni kende het museum ondanks de restricties een goede zomer. De tentoonstellingen Malta, Toetanchamon en Doggerland waren publiekstrekkingen. Het RMO was tussen half juli en eind augustus zes weken uitverkocht en de maanden juni tot september waren met 50.021 bezoekers de een-na-beste

zomerperiode ooit. In oktober, toen er geen restricties golden, werden 25.104 bezoekers ontvangen. Doggerland en de reconstructie van het gezicht van Neanderthaler Krijn brachten veel mensen naar Leiden. In de herfstvakantie moest het RMO het aantal bezoekers beperken tot 1.150 per dag.

Omdat de zomertentoonstellingen vanwege de eerdere sluiting verlengd werden tot en met de herfstvakantie, is de Domitianustentoonstelling pas medio december geopend. Vanwege de vierde lockdown is deze slechts twee dagen open geweest. De laatste week van december kon de tentoonstelling digitaal bezocht worden tijdens vrijwel uitverkochte livestream rondleidingen.

Na de vijf maanden sluiting werd besloten alle dagen te openen om het bezoek beter te spreiden. Het museum was 28 weken gedurende 49 uur per week open. Bij de kassa wordt het percentage buitenlandse toeristen geturfd. Dit bedroeg 3,2% (2020: 3,3%). Het RMO wil toegankelijk blijven voor iedereen en is van de vier Leidse Rijksmusea bewust de goedkoopste met een toegangsprijs van €12,50 voor volwassenen en €4 voor kinderen.

Educatie

	Groeidoel naar 2024	2018	2019	2020	2021
Primair onderwijs fysiek	10.000	11.582	18.476	6.773	1.547
<i>Incl. docent in de klas</i>	<i>incl.</i>	<i>1.163</i>	<i>1.433</i>	<i>1.353</i>	<i>-</i>
Primair onderwijs digitaal				111	5.015
Voortgezet onderwijs fysiek	12.500	18.258	15.700	3.436	2.827
<i>Incl. docent in de klas</i>	<i>incl.</i>	<i>2.461</i>	<i>2.458</i>	<i>543</i>	<i>-</i>
Voortgezet onderwijs digitaal				350	1.868
mbo/hbo/wo	5.000	8.471	9.724	4.568	4.076
Totaal scholieren	27.500	38.311	43.900	15.238	15.333

In de eerste vijf maanden verving het nieuwe aanbod aan livestreamrondleidingen en digitale lessen de reguliere programmering. Over de cijfers van het online lessen voor het primair onderwijs is het museum tevreden. Na de zomer werd een beperkte selectie lessen, workshops en interactieve rondleidingen voor po en vo aangeboden. Dat was gelimiteerd vanwege de restricties, ook in de groeps grootte per zaal. De impact van de coronagevolgen laat zich behoorlijk voelen, niet alleen in kwantiteit. Programma's die niet aangeboden worden, raken uit het geheugen van museumdocenten en aan nieuwe oproepkrachten kan de inhoud niet worden overgedragen.

Kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving van de activiteiten

Tentoonstellingen

Doel	2018	2019	2020	2021
12	14	12	15	12

Met elf tentoonstellingen en een expositie in Japan is het doel gehaald. De actualiteitenpresentaties zijn niet meegeteld. In voorjaar en zomer worden deelverzamelingen belicht en onderzoek gepresenteerd. In herfst en winter wordt doorgaans een potentiële blockbuster gepresenteerd met een aanzienlijk buitenlands bruikleen. Dat was in de winter van 2020 op 2021 niet mogelijk, maar is eind 2021 wel gelukt met Keizer Domitianus. De tentoonstellingen worden in onderstaande tabel gerelateerd aan de drie hoofddoelen die het museum zich heeft gesteld.

Tentoonstellingen	Leeromgeving	Podium Oudheid	Oudheid versus heden
Romeinen langs de Rijn	Diversiteit van samenleving langs de limes tonen	De limes als toekomstig werelderfgoed	Twintigste-eeuwse opgravingsgeschiedenis
Glas	Lezingen	Topcollectie aangevuld met particulier bruikleen	Inclusief hedendaagse glaskunst
Op zoek naar Toetanchamon	Spelenderwijs leren met interactives en replica's	Kinderen een toegankelijke expositie bieden	Aandacht Egyptomania
Verbeelding van Egypte	n.v.t.	Geschiedenis van de Egyptologie	Archivalia en antiquarische boeken
Retourtje verleden	Uitleg hoe archeologie wettelijk verankerd is	Verbinding RMO met veldarcheologie	150 jaar opgraven langs het spoor
Tempels op Malta	Besef over oudste vrijstaande monumenten ter wereld	Tweede tentoonstelling in Nederland over prehistorie van Malta	N.v.t.
Tussen de ruïnes van Palmyra	Aandacht voor destructie van het erfgoed van Syrië	Kunstenaar een podium bieden	Hedendaagse kunst van Theo de Feyter
Doggerland	Laagdrempelige aanpak ondersteund door onderzoek brengt besef over dit verdwenen land	Breed palet van activiteiten, aandacht voor publieks- en <i>citizen based</i> archeologie	Klimaatverandering en stijgende zeespiegel
Langs de Duitse limes	Nederlandse limes in bredere context plaatsen	Koppeling aan de actualiteit van de limes als werelderfgoed	Fotografie
Pracht en precisie II	n.v.t.	Grootste collectie van Nederland semipermanent tonen, inclusief nieuwe aanwinsten	Aandacht voor gesneden stenen uit zeventiende tot eenentwintigste eeuw Fotografie van kunstenaar Stephan Sack
Domitianus	Nuanceren beeld wrede keizer, schoolprogramma's, audiotours	Internationale blockbuster	Aandacht voor het toen en nu historisch verankeren van innovaties
Buiten het museum			
Egypt. Land of Discoveries	n.v.t.	n.v.t.	Aandacht geschiedenis van het onderzoek

Website en sociale media

Digitaal bereik	Doel 2024	2018	2019	2020	2021
E-mailnieuwsbrief	82.500	53.277	56.328	60.209	66.512
Facebook	95.000	85.792	85.234	92.233	100.029
YouTube	70.000	53.800	47.143	62.917	668.490
Instagram	30.000	4.190	6.988	10.819	15.002
LinkedIn	5.000	2.015	2.965	4.048	4.548
Pinterest	3.000	1.573	1.805	2.281	2.658
Twitter	12.000	8.582	9.289	9.951	10.753
Google Cultural Institute	n.v.t.	32.304	26.639	32.745	31.000
www.rmo.nl	600.000	624.066	442.591	418.582	628.888
www.rmo.nl (unieke bezoekers)	350.000	417.401	288.594	278.854	365.643

Na enkele jaren met dalende cijfers zit het websitebezoek in de lift. Een oorzaak was de aanvankelijke verplichting om tickets vooraf te reserveren. Vanaf juni bleven bezoekers online boeken, vanwege de plaatszekerheid die dit oplevert bij beperkte openstelling. De doorlopend toegevoegde SEO-gegevens aan de achterkant van de website leverden resultaat op, evenals de gunstige zoekmachine-indexering van webpagina's. In het kader van verbetering van de toegankelijkheid voor blinden en slechtzienden is de website aangepast aan de eisen die de overheid stelt aan digitale toegankelijkheid. Daarmee voldoet het museum aan de

toegankelijkheidsnormen op niveau A en AA. De aanpassingen zijn gericht op de software die blinden en slechtzienden gebruiken om websites te lezen.

Het museum had ultimo 2021 1.775 volgers op het YouTube kanaal met 668.490 weergaves per ultimo december. Dat is een hoog aantal en het gevolg van advertenties voor kinderen (trailer Toetanchamon en trailer Doggerland). Zonder deze trailers is het aantal weergaven 251.477, vooral dankzij de aandacht voor Doggerland (171.214 weergaven).

Schoolgebonden en openbare activiteiten

Er zijn 309 activiteiten georganiseerd met 36.833 deelnemers. Hiervan waren er 37 activiteiten schoolgebonden (798 deelnemers). Dit is overigens exclusief de online en fysiek lessen die bij het bezoek geregistreerd staan. Het is de optelsom van lezingen, congressen, kinderevenementen, onderwijs, en evenementen, vaak in samenwerking met partners, zoals bij de 111 cursusdagen. Het zijn activiteiten die de deelnemers met andere ogen naar de collectie laten kijken en nieuwe verhalen laten horen. Het zijn activiteiten die voor gelaagdheid en diversiteit in de kennisoverdracht zorgen. Het zal niet verbazen dat een groot aantal van de deelnemers digitaal deelnam aan de activiteiten. Dit betrof 30.761 deelnemers. Deelnemers aan digitale schoollessen zijn hier niet meegerekend. Net als in 2020 konden enkele evenementen geen doorgang vinden. Dat betrof de tweedehandsboekenmarkt, de Nacht van Ontdekkingen en de RMO-bijdrage aan de Japanmarkt. Wel fungeerde het museum op 15 maart, midden in de coronasluiting, als stemlokaal. Ruim 1.800 stemgerechtigden brachten die dag hun stem uit in de entreezaal.

Internationaal belang

Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen bruiklenen, door het RMO in het buitenland georganiseerde tentoonstellingen, publieks- en wetenschappelijke activiteiten met academische buitenlandse instellingen en RMO-opgravingen. De jaarlijkse opgraving in Egypte kon vanwege de pandemie net als in 2020 niet georganiseerd worden. Aan het Dutch Centre for International Cultural Cooperation worden de lezingen, bruiklenen en tentoonstellingen gemeld.

Buitenlandse tentoonstellingen

Met reizende tentoonstellingen wordt geld verdiend én een verhaal over de collectie verteld. Het museum bereikt hiermee regelmatig meer bezoekers dan jaarlijks in Nederland.

	Doel 2021/22	2018	2019	2020	2021
Bezoekers	360.000 totaal	359.000	154.883	118.000	311.641
Omzet	n.v.t.	€197.000	€474.237	€605.480	€148.700
Locaties		Brugge	Brugge	Nagoya	Shizuoka
		Montreal	Washington	Shizuoka	Tokyo
					Sendai
					Yamaguchi
					Hyogo
					Gatineau

De tentoonstelling *Egypt - Land of Discoveries* is in vijf Japanse steden te zien geweest. Hoewel alle venues doorgang vonden, bleef door de coronamaatregelen het aantal bezoekers relatief laag (286.684). In het Bunkamura Museum (Tokyo) was de expositie maar 37 dagen geopend vanwege een lockdown en in Yamaguchi moest de opening worden uitgesteld. Net als in 2020 werd de installatie van de objecten via camera's gevolgd vanuit Leiden. De hulp van een tolk Nederlands-Japans was hierbij onmisbaar. Een onafhankelijke Japanse restaurator voerde conditiechecks uit. De expositie reist na Japan nog twee jaar naar vermoedelijk naar Seoul en zeker naar drie Australische steden. De tentoonstelling *Queens of Egypt* was na een jaar uitstel enkele zomermaanden te zien in het Canadian Museum of History in Gatineau (24.957 bezoekers). Dit concept was gebaseerd op *Koninginnen van de Nijl* (2016) die het RMO in samenwerking maakte met het Museo Egizio in Turijn.

De samenwerking met Tunesië voor de herinrichting van het museum in Kerkouan werd opnieuw uitgesteld. Omdat hierbij wetenschappers en studenten uit Tunesië en Nederland betrokken zijn, kan het project niet gestart worden bij beperkingen in reisbewegingen.

Internationale wetenschappelijke samenwerkingen

Het wetenschappelijke onderzoek richt zich op het vergroten van de kennis over de verzameling en het overdragen van die kennis via publicaties, lezingen en tentoonstellingen. Het opzetten en onderhouden van samenwerkingsverbanden met universiteiten in binnen- en buitenland is een middel om het wetenschappelijke werk in te bedden. De internationale samenwerkingen zijn gekoppeld aan een aantal onderzoeklijnen, die zijn beschreven in het plan *De kracht van het voorwerp*.

Onderzoeklijn	Project	Output 2021
Nederland prehistorie		
Ommerschans en de Bronstijd	Onderzoek Zwaard van Ommerschans	Artikelen voor een PALMA-deel (2022) zijn binnen. Bronstijdexpositie 2024 met Europese partners
Nederland Romeinse tijd		
Nederlandse limescollectie	Limes in Europees perspectief	Contact musea Xanten en Trier
	Houten schrijfplankjes analyseren	Onderzoek schrijfplankjes gestart met Engelse specialisten.
Nederland Middeleeuwen		
Dorestad	Actueel onderzoek publiceren.	PALMA-deel Dorestad Congres III (nr. 25) met internationale auteurs
Het jaar 1000	Nederland In Europese context 10 ^{de} en 11 ^{de} eeuw	Onderzoek en workshop met KNIR en musea in Rome
Klassieke wereld		
BANAPS	Culturele interactie in de baai van Napels.	In Napels en omgeving met partners gesproken voor een tentoonstelling in 2024.
Egypte		
Sakkara	Divers	Samenwerking Museo Egizio.
Mummiekisten	Ateliers van mummiekisten .	Onderzoeksplan over Anchhor geschreven met RCE, René Gerritsen, Universiteit Tübingen en Egyptisch Museum Berlijn. Voorbereiding PALMA-deel over gele mummiekisten met Louvre en Vaticaan
Oude Nabije Oosten		
Invloeden uit de periferie	Herkomstonderzoek	Onderzoek met Bruno Overlaet (KMKG Brussel).
Byblos	Tentoonstelling en onderzoek	Vorbereiden PALMA-deel met Tania Zaven (La Direction Générale des Antiquités et des Musées, Libanon).
Tell Damiyah		Vorbereiding PALMA-deel met Zeidan Kafafi (Yarmouk Universiteit Irbid, Jordanië). 3D-reconstructies van het heiligdom met Donald Sanders (Learningsites, Amerika).

Reflectie op het beheer van de collectie

Mobiliteit en zichtbaarheid

Vier procent van de collectie is in de vaste opstelling te zien, waarvan 90% van alle topstukken en vrijwel 100% van alle grote sculpturen. In alle tentoonstellingen worden depotvoorwerpen en objecten uit de vaste opstelling opgenomen. Voor de hand liggende blockbusteronderwerpen liggen niet in de depots. Bij winterexposities is het museum afhankelijk van buitenlandse bruiklenen als middel om hogere bezoekersaantallen te genereren.

Omgekeerd leent het RMO graag uit om de collectie zichtbaarder te maken. Door de pandemie werden, evenals in 2020, openingen uitgesteld, tentoonstellingen meermaals verlengd in de hoop meer bezoekers te trekken, aanvragen met een jaar uitgesteld of helemaal ingetrokken. Gaandeweg kwam hier verandering in, waardoor er in de tweede helft van het jaar behoorlijk wat bruiklenen zijn uitgegeven.

	Doel	2018	2019	2020	2021
Kortlopende bruiklenen		20	15	6	29
Objecten	400	707	830	159	716
Langdurige bruiklenen		64	62	59	60
Objecten	1.700	1.402	1.373	1.303	1.344
Inkomende bruiklenen		29	35	39	74
Objecten	geen	337	228	256	508

Objectaantallen en registratie

Objecten	2018	2019	2020	2021
Basisregistratie	100%	100%	100%	100%
Objectrecords	197.693	205.901	219.727	221.528
Objecten (excl. opgravingsmateriaal)	122.547	127.317	134.443	136.706
TMS-records met foto's	74.594	86.243	107.541	111.326
Totaal foto's in TMS	156.251	184.064	211.102	215.035
Record met foto via website	72.415	85.156	107.075	110.087
% records met foto op site (doel 80%)	59,1%	66,9%	79,6%	80,5%
Vindbaar in 10 minuten	92%	92%	92%	92%

Onderverdeling	2018	2019	2020	2021
Egypte	25.076	25.077	25.109	25.185
Nabije Oosten	18.568	19.489	19.494	19.609
Klassieke Wereld	14.520	14.734	14.998	14.986
Oud-Europa	8.547	8.585	8.940	9.210
Nederland prehistorie	9.812	10.093	10.353	11.139
Nederland Romeinen	16.970	16.975	16.795	17.256
Nederland Middeleeuwen	20.817	23.701	23.716	24.237
Opgravingsmateriaal	75.146	87.247	85.284	84.822
- prehistorisch	ca.13.000	ca. 13.000	ca. 13.000	ca. 13.000
- Romeins	ca.27.000	ca. 27.000	ca. 25.000	ca. 25.000
- Middeleeuws	ca.35.000	ca. 47.000	ca. 47.000	ca. 47.000

Receptie van de Oudheid	1.405	1.829	1.821	1.832
Gesneden stenen	4.416	4.416	4.419	4.419
Boeken	2.416	2.418	2.423	2.423
Glasnegatieven			6.375	6.410

De kwaliteit van de gegevens in de collectiezoeker werd verhoogd door het opschonen en aanvullen van informatie over de vindplaatsen en dateringen van de voorwerpen. Aan alle 110.000 ontsloten records is een veld met beknopte herkomstgeschiedenis toegevoegd. Op de website worden uitsluitend records met een of meerdere foto's geplaatst. Het betreft meer dan tachtig procent van alle objecten (exclusief opgravingsmateriaal). Door extra fotografie in de depots van Egyptische en Klassieke objecten nadert het percentage van betreffende records met afbeeldingen van deze afdelingen de honderd procent.

Gebruikers van de collectiezoeker en topstukkenpagina's krijgen de belangrijkste gegevens te zien en kunnen de fotobestanden gratis downloaden. Sinds 2011 zijn afbeeldingen op de website rechtenvrij en zijn collectiedata gratis beschikbaar. De gegevens en foto's zijn zichtbaar op Collectie NL en Europeana. De betreffende indexen worden dagelijks ververst en aan andere instellingen aangeboden.

Aanwinsten

	2018	2019	2020	2021
Objecten	317	387	192	876
Opgravingsmateriaal	10 dozen	13 dozen	21 dozen	75 dozen

Aan alle aanwinsten tussen 1818-1862 (13.420 records) zijn de namen van verwervingsgerelateerde personen en instellingen gekoppeld. In de komende jaren wordt deze informatie uitgebreid. Van de recent gedigitaliseerde glasnegatieven werden er 2.650 gekoppeld aan objectrecords en 2.100 aan RMO-opgravingen. Een gestructureerde rubrieksindeling is aangebracht voor Klassieke inscripties (300 records) en beeldhouwwerk (671 records). Literatuurverwijzingen van de betreffende objecten werden gecontroleerd en aangevuld. Achterstanden in de registraties van bulkcollecties en recente aanwinsten zijn versneld weggewerkt. Van de objecten in collectie Elberse (aanwinst 2019) werden er 5.000 gefotografeerd. Volgend jaar wordt de registratie daarvan afgerond.

Erfgoedbeheer

Met de inspectie overheidsinformatie en erfgoed is een nulmeting uitgevoerd wat betreft vermissingen. Er zijn 1.294 voornamelijk administratieve vermissingen geregistreerd, waarvan het grootste deel al voor 1980 als zoek te boek stond. Schade aan de rijkscollectie wordt gemeld in het erfgoedincidentenregister (DICE). De procedure *Controle fysieke staat* is op schrift gesteld. Deze procedure is nodig om te voldoen aan de Erfgoedwet, waarin staat dat de actuele fysieke staat van cultuurgoederen moet worden vastgelegd. Met de inspectie overheidsinformatie en erfgoed is afgesproken de verzameling iedere zes jaar te controleren en degradatiegevoelige cultuurgoederen iedere drie jaar. De procedure *Uitgaande Bruiklenen* is bijgewerkt.

Huisvesting

Sinds 2017 is het RMO onderdeel van een nieuw huisvestingsstelsel voor de rijksmusea. Dit stelsel was een proef tot en met 2021. In dit stelsel had het RMO zeggenschap over de gebouwen en was verantwoordelijkheid voor het beheer daarvan. Het RMO was een van zeven rijksmusea die voor de duur van de proefperiode een dienstverleningsovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is aangegaan. Deze overeenkomst bestaat naast het huurcontract.

In 2021 heeft een evaluatie door OCW en het RVB plaatsgevonden met als uitkomst dat het RVB vanaf 2023 geen dienstverlening meer aan zal bieden m.u.v. verzamelgebouwen met meerdere instellingen, zoals het depot aan de Raamsteeg. Vooruitlopend op een schriftelijke bevestiging is er een mondelinge overeenkomst dat de huidige dienstverleningsovereenkomst met een jaar verlengd wordt. Het RMO heeft daardoor een jaar tijd de

dienstverlening bij andere partijen onder te brengen. Het RMO beoordeelt de relatie met het RVB op operationeel gebied als goed en vertrouwt erop dat dat in het laatste jaar van de samenwerking zo blijft.

In 2020 heeft ingenieursbureau Qualis een inspectie uitgevoerd en een MOIP voor 40 jaar opgesteld. Dit is getoetst aan het MOIP van het RVB. Het museum heeft in 2020 besloten tweejaarlijks een MOIP door een derde partij als onafhankelijke check uit te laten voeren. Aangezien er in 2023 een nieuw huurcontract komt en de dienstverleningsovereenkomst afloopt, dient dit besluit herzien te worden.

Het RMO ontving een huisvestingssubsidie van €2,458 miljoen. Hiervan is per saldo €656.521 toegevoegd aan de voorziening voor toekomstig onderhoud en instandhouding. Op basis van het meest recente MOIP lijkt deze voorziening voldoende.

Het huisvestingsstelsel biedt de mogelijkheid om huisvestingssubsidie voor andere museale doeleinden te gebruiken, mits de voorziening op peil blijft. Het RMO neemt pas aan het einde van de proefperiode (dus na 2021), een definitief standpunt in betreffende de benodigde voorziening en de mogelijkheid om huisvestingssubsidie voor andere museale activiteiten in te zetten. Momenteel lijkt de reserve met de benodigde middelen overeen te stemmen en is de ruimte voor financiering van andere museale activiteiten uiterst beperkt.

Museumcafé

In 2020 is de nieuwe exploitatieovereenkomst met Vermaat gestart. Deze overeenkomst heeft een duur van vijf jaar. Vanwege Corona is net als in 2020 in overleg met Vermaat besloten aanspraak te maken op artikel A4.2 uit de exploitatieovereenkomst: omdat het museum geruime tijd gesloten is geweest, hoeft Vermaat niet de minimale vergoeding te betalen aan het RMO.

Financiële positie

Algemeen

Het RMO is financieel kerngezond en scoort goed op alle aspecten die het Ministerie van OCW in zijn *Quick-Scan* in 2015 heeft vastgelegd.

	2021	2020
Current ratio (liquiditeit) ¹	9,3	7,5
OCW norm "laag risico": hoger dan	1,3	1,3
Solvabiliteit ²	35,6 %	32,0 %
OCW norm "laag risico": hoger dan	10,0 %	10,0 %
Eigen inkomsten ³	38,6 %	30,9 %
OCW norm: hoger dan	19,5 %	19,5 %
Weerstandsvermogen	4.027.870	2.859.390
Benodigd	3.000.000	2.500.000

Resultaten

Het RMO heeft 86.226 bezoekers gehaald. Dit is lager dan het begrote aantal van 100.000. Het museum was kon pas op 5 juni zijn deuren openen. Op 19 december moest het RMO de deuren weer sluiten als gevolg van de coronamaatregelen.

De publieksinkomsten zijn bijna 14% lager dan begroot. De gemiddelde besteding per bezoeker is iets lager dan in 2020. De inkomsten uit buitenlandse tentoonstellingen zijn onder begroting, dit komt doordat de tentoonstellingsperiode is verschoven naar 2022. Met cateraar Vermaat is overeengekomen dat, net als in 2020, door de pandemie en de sluitingen werd afgeweken van de contractueel overeengekomen vergoeding van €75.000. In plaats daarvan is per kwartaal 15% van de omzet van de catering en het café gefactureerd.

De inkomsten uit private middelen zijn 2,4 maal zo hoog als begroot en een ruime miljoen hoger dan in 2020. Een groot gedeelte hiervan betreft bijdragen van publieke en private fondsen aan de tentoonstellingen over Doggerland en Keizer Domitianus. Er is daarnaast €363.000 ontvangen uit een erfenis. In 2022 wordt het restant van deze erfenis afgewikkeld. De inkomsten uit private middelen zorgen ervoor dat de eigen inkomsten van

Jaarrekening 2021

38,6%, als percentage van de totale OCW-subsidie, zijn gestegen ten opzichte van 2020 (30,9%). Dit percentage is nog niet terug op het niveau van een regulier jaar (2019: 53,8%).

Naast de structurele subsidie heeft het RMO een incidentele coronasubsidie van € 1,1 miljoen ontvangen van OCW. Mede hierdoor komt het totaal van de baten met een bedrag van €11,2 miljoen hoger uit dan in 2020 (€10,8 miljoen) en het begrootte bedrag van €9,9 miljoen.

	Realisatie	Begroting	Vershil	Vershil %
Bezoekers	86.167	100.000	-13.833	-13,8%
Publieksinkomsten	984.547	1.145.167	-160.620	-14,0%
Eigen inkomsten	2.833.349	2.041.118	792.231	38,8%
Totale baten	11.289.001	9.936.003	1.352.998	13,6%
Totale lasten	8.711.392	9.527.405	-816.013	-8,6%
waarvan Aankopen	372.036	105.000	267.036	254,3%
Exploitatieresultaat	1.618.962	554.052	1.064.910	192,2%

In 2021 is boven begroting geïnvesteerd in nieuwe activa. Toch zijn afschrijvingskosten lager dan begroot. Dit komt doordat dit soms huisvesting- of Corona gerelateerde uitgaven betreft, waardoor de afschrijvingen van deze activa gedekt worden uit de betreffende subsidies.

Een opvallende uitgavenpost waren de collectieaankopen. Hiervoor was €75.000 begroot, maar er is voor €372.000 uitgegeven. Dit betrof voornamelijk de verwerving van collecties uit de Nederlandse archeologie zoals een muntschat uit Vianen, Romeins vondstmateriaal uit Fort Vechten en een Merovingische collectie met daarin aansprekende sieraden.

Het boekjaar 2021 werd afgesloten met een positief exploitatieresultaat van €1.618.962 tegenover een begroot resultaat van €554.052. Dit resultaat is toegevoegd aan de reservering voor onderhoud aan de vaste opstelling. De coronasubsidie en de van de Bankgiroloterij en Vriendenloterij ontvangen gelden zijn middels de resultaatbestemming toegevoegd aan de betreffende bestemmingsfondsen. Uit de coronareservering zijn Corona gerelateerde uitgaven onttrokken, alsmede compensatie voor de inkomstenderving door minder bezoekers. Daarnaast is €79.657 aan het Vriendenloterijfonds onttrokken ten behoeve van de tentoonstellingskosten voor Doggerland. Vanwege de hoge aanvullende OCW-subsidie en de ruime erfenis die het RMO ten deel is gevallen tegenover wederom een jaar met lage kosten, is het resultaat na resultaatbestemming €442.171.

De liquide middelen zijn met ongeveer €3,2 miljoen toegenomen ten opzichte van 2020. Dit betreft voor een groot gedeelte de ontvangen coronasubsidie (€1,1 miljoen) en de voorziening groot onderhoud. Daarnaast is een onverwacht bedrag ontvangen uit een erfenis.

Vanwege de negatieve rente op de betaalrekening is op 17 juni 2021 gestart met schatkistbankieren. Dit houdt in dat het RMO een rekening-courant heeft bij het ministerie van Financiën, die is gekoppeld aan de eigen betaalrekening. Dagelijks wordt het banksaldo van de eigen rekening afgeroomd naar de rekening bij het ministerie. Onder het hoofdstuk 'Toelichting bij de jaarrekening' worden diverse posten uit de balans en exploitatierekening toegelicht.

Treasury en vermogens- en reservebeleid

TREASURY

De belangrijkste beleidspunten zijn:

- Het beheer van gelden geschiedt prudent. Dit wordt bewerkstelligd door een beleid dat:
 - onderliggende waarden op geen enkele wijze in gevaar brengt.
 - te ontvangen rente optimaliseert/te betalen boeterente minimaliseert.
 - grote valutarisico's afdekt.
 - geen speculatieve posities inneemt.
 - flexibiliteit ter zake van de beschikbaarheid van liquide middelen waarborgt.

- Gelden worden sinds juni 2021 in eerste instantie aangehouden op een depositorekening bij het Ministerie van Financiën. Daarnaast worden gelden aangehouden op een rekening-courant, spaarrekening of een depositorekening bij in Nederland gevestigde bank, die is erkend door De Nederlandsche Bank.
- Het gebruik van onroerend goed en aandelen als financiële instrumenten is niet toegestaan.
- Voor zover de financiële positie dit toelaat, worden bedrijfsmiddelen intern gefinancierd met het eigen vermogen.
- Indien het eigen vermogen niet toereikend is, kan onder voorwaarden gezocht worden naar externe financiering.

VERMOGENS- EN RESERVEBELEID

De Museumvereniging heeft eind 2017 een notitie 'Richtlijn voor weerstandsvermogen bij musea' opgesteld. Het bepalen van en het sturen naar de benodigde omvang van de eigen vermogenspositie wordt in deze notitie gezien als een onderdeel van een gezond financieel beleid. Voor het versterken en professionaliseren van het financiële beleid, en het toezicht hierop, is meer nodig, zoals een meerjarenbegroting, een liquiditeitsplanning en een gedegen en eigenstandige risicoanalyse. Het is lastig om een eenduidige norm (in termen van solvabiliteits-, liquiditeits- en rentabiliteitsratio's en de kapitalisatiefactor) te geven voor de minimaal en maximaal vereiste vermogenspositie van individuele musea. Dit is namelijk afhankelijk is van o.a. de mate van zelfstandigheid van een instelling, de omvang van de eigen inkomsten, lokale omstandigheden, de huisvestingssituatie en de financiële geschiedenis. Daarom wordt de aanbeveling gedaan om een eigen set van financiële kengetallen te definiëren die recht doet aan de verschillen tussen musea. De ontwikkeling van de financiële kengetallen moet dan beoordeeld worden in het kader van de meerjarenbegroting, de daarbij behorende meerjaren liquiditeitsplanning, de investeringsbegroting en de risicoanalyse. Voor de bepaling van de benodigde omvang van de (eigen) vermogenspositie wordt uitgegaan van de functies van het weerstandsvermogen. Deze functies zijn:

- A. Bufferfunctie voor toekomstige exploitatierisico's aan de uitgaven- en/of inkomstenkant.
- B. Financieringsfunctie voor vaste activa

A. Bufferfunctie

Voor toekomstige risico's in de exploitatie hanteert het RMO een horizon van een jaar; het vermogen dient maximaal een jaar discontinuïteit in de exploitatie op te kunnen vangen. De praktische vertaling van dit uitgangspunt is de omvang van het een jaar lang derven van netto-inkomsten uit entree-, winkel- en horeca inkomsten. Het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie wordt geraamd op circa €1 miljoen. De algemene reserve voorziet in deze functie van het vermogen.

B. Financieringsfunctie

Het RMO is voor de financiering van vaste activa, die zogenaamde gebruikerszaken betreffen, aangewezen op het eigen vermogen, omdat door het ontbreken van langjarige subsidietoezeggingen geen beroep gedaan kan worden op de kapitaalmarkt. Het benodigde vermogen voor financiering van deze vaste activa komt overeen met de gemiddelde boekwaarde van de vaste activa, onder aftrek van de hiervoor verkregen investeringsbijdragen, gedurende een zekere periode. Voorafgaand aan de vernieuwing van de vaste opstellingen, waarbij *Archeologie van Nederland* en *Romeins Nederland* in 2026 als eerste aan de beurt zijn, zal het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie €4,5 miljoen dienen te bedragen. Ultimo 2021 bedraagt het weerstandsvermogen voor deze functie circa €4 miljoen. De komende vier jaar zal derhalve gemiddeld circa €125.000 per jaar aan het weerstandsvermogen toegevoegd dienen te worden. Dit is een haalbare doelstelling, zonder dat het als vanzelfsprekendheid beschouwd kan worden. Het weerstandsvermogen ligt met €4 miljoen beduidend hoger dan het ultimo 2021 benodigd vermogen van €3 miljoen, echter zijn de toekomstige kosten voor het opknappen van de permanente tentoonstellingen onzeker, omdat het ruime tijd geleden is dat het RMO een vaste presentatie heeft aangepakt. Met name in tijden van toenemende inflatie is het verstandig een buffer aan te houden. De financiering van de zogenaamde eigenaarszaken geschiedt middels reserveringen ten laste van de subsidie.

Risicomanagement

In 2020 is er een uitvoerige risicoanalyse opgezet waarbij werd ingegaan op ontwikkelingen als de invloed van het COVID-19 virus. Er is gekeken of er nieuwe risico's zijn ontstaan en zijn bestaande risico's opnieuw ingeschat.

De geanalyseerde risico's zijn gerangschikt naar twee criteria: (1) hoe waarschijnlijk is het dat een risico zal optreden en/of met welke frequentie treedt een risico op; en (2) wat is de impact voor de organisatie indien het risico daadwerkelijk aan de orde is. Beide dimensies kennen een laag-middel-hoog indeling. Laag/laag betekent dat het risico zelden voor komt of/en de kans te verwaarlozen is. Wanneer het optreedt, kunnen de gevolgen eenvoudig verwerkt worden. Hoog/hoog betekent dat het risico regelmatig kan optreden en het voortbestaan van het museum dientengevolge in gevaar is.

In dit verslag worden, conform RJ 400.109 en 400.110c, enkel de risico's besproken die zeer waarschijnlijk zijn of een grote impact hebben:

Risico: Het museum wordt door een externe ramp getroffen - Onwaarschijnlijk, impact groot.

Bestaande beheersmaatregelen:

- Een grote externe ramp, zoals een massieve aardbeving, is erg onwaarschijnlijk en voor het RMO niet te beheersen. Het RMO accepteert dit risico.
- Het RMO is door de pandemie een half jaar gesloten geweest. Het RMO heeft vanwege de pandemie al in 2020 zijn meerjarige tentoonstellingsplanning aangepast en hier naar begroot. Mede hierdoor zijn er geen aanmerkelijke verliezen geleden. Daarnaast heeft OCW aanvullende subsidie verleend waarmee de uitvoer van extra beheersmaatregelen is gefinancierd.

Risico: De staat trekt de subsidie in - Waarschijnlijkheid klein, impact groot.

Bestaande beheersmaatregelen:

- Het RMO voldoet aan de met de minister overeengekomen afspraken. De vastgestelde resultaatafspraken worden in de regel gehaald.
- Programmering met aantrekkelijke en goed bezochte tentoonstellingen, resulterend in bezoekersaantallen boven de 150.000 per jaar in een normaal jaar zonder pandemie.
- De Stichting Rijksmuseum van Oudheden beheert op adequate wijze een rijkscollectie, waarover binnen de stichting alle kennis in huis is. Er is geen soortgelijke stichting in den lande die over deze competentie beschikt.
- De uitbraak van COVID-19 heeft bewezen dat het intrekken van de subsidie een kleiner risico is dan gedacht. Na de uitbraak in 2020 is er meermaals, ook in 2021, financiële steun van het ministerie ontvangen.

Risico: Schade aan collectie - Waarschijnlijkheid zeker, impact matig.

Bestaande beheersmaatregelen:

- Er zijn voorwaarden opgesteld voor bezoekers met betrekking tot het bekijken, niet aanraken en fotograferen van objecten.
- De tentoongestelde voorwerpen en transporten zijn beveiligd op een wijze die rekening houdt met de attractiviteit en kwetsbaarheid van het materiaal.
- Het museum beschikt over een Collectie Hulp Verlening plan (CHV).
- Het museum heeft een top 10 van objecten per verzamelgebied vastgesteld, in geval van ontruiming bij calamiteiten.
- Er is cameratoezicht en 24-uurs beveiliging.
- Bij bruiklenen worden facility-rapporten bij de bruiklener opgevraagd.
- Transporten van objecten worden uitgevoerd door erkende kunsttransporteurs.
- Incidenten betreffende de collectie worden gemeld bij de erfgoedinspectie (database DICE).

Risico: Conditie collectie wordt kwetsbaarder - Waarschijnlijkheid zeker, impact matig.

Bestaande beheersmaatregelen:

- Het klimaat in de depots voldoet aan de normen die voor de betreffende materiaalsoorten gelden. Eventuele storingsen worden volledig automatisch geconstateerd en gemeld.
- Er is een jaarlijks budget voor onderhoud en het up-to-date houden van de (beveiligings)installaties.
- Er is een bedrijfsnoodplan waarin de procedure voor ontruiming van museum en depots beschreven staat.

Risico: Ongeval bezoeker - Waarschijnlijkheid zeker, impact minimaal.

Bestaande beheersmaatregelen:

- De procedures bij evacuatie en ontruiming zijn vastgelegd in een BHV-plan.
- Voor acute veiligheidssituaties zijn afspraken gemaakt met hulpdiensten.
- Het maximale aantal bezoekers is vastgelegd in de gebruiksmelding aan de gemeente.
- De vormgeving van tentoonstellingen en vaste presentaties wordt getoetst aan interne veiligheidsnormen en aan de wettelijke eisen, zoals opgenomen in het Bouwbesluit.
- De gebouwen zijn eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf en voldoen aan alle eisen en regelgeving.
- De cateraar dient zich te houden aan de wetgeving op het gebied van hygiëne.

Overig

Aanpassingen in het bedrijfsnoodplan

Het bedrijfsnoodplan wordt altijd up-to-date gehouden. Behalve een paar kleine wijzigingen (locatie van topstukken) is er in 2021 inhoudelijk/beleidsmatig niets gewijzigd.

Fair Practice Code

Het management heeft in 2019 een reflectie op deze code geschreven. Veel aspecten uit deze code past het RMO toe. Een enkele aanbeveling is niet relevant. Aandachtspunten in de komende jaren zijn het bestendigen van duurzaamheid en duurzaam werken, conform de vereisten die het ontvangen label Green Key Goud met zich meebrengt en het anticiperen op mogelijke werkbelasting bij individuele medewerkers. Het RMO is voornemens onderaannemers te bevragen naar hun reflectie op de Fair Practice Code en dit in contracten op te nemen, inclusief een reflectie van de onderaannemer op het toepassen van duurzaam ondernemen.

Code Diversiteit en inclusie

Het eerste beleidsdocument over diversiteit en inclusie werd in 2019 vastgesteld. In het daaropvolgende jaar maakte de maatschappelijke discussie een sprong, en met de update van de Code Diversiteit en Inclusie in de hand werd besloten het beleid te actualiseren. Er is een Werkgroep Diversiteit, Inclusie en Toegankelijkheid opgericht, bestaande uit zeven museumbrede vertegenwoordigers, onder wie de directeur. Uitvoerige discussies, waarin de spanningen tussen de ideale situatie en de praktische haalbaarheid uitgebreid aan bod kwamen, resulteerden in een gezamenlijke beschrijving van de visie, de stand van zaken, en de mogelijkheden om in de aankomende jaren te verbeteren. Het beleid is een levend document: nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht krijgen direct een plek in het stuk. Er zijn concrete doelstellingen geformuleerd voor de periode 2021/2024 op het gebied van personeel, publiek, programmering en partners. Deze doelstellingen maken onderdeel uit van het Activiteitenplan 2021/2024 dat eind november 2020 bij het ministerie van OCW is ingeleverd. In het jaarverslag wordt uitgebreid verantwoord wat er op dit gebied is gedaan en in gang is gezet.

Vrijwilligers

Naast de staf zijn er 51 vrijwilligers, waarvan er slechts enkelen actief waren, gelet op de lange sluiting en de restricties geweest. Na de sluiting heeft de bibliotheek nieuwe vrijwilligers geworven onder de leden van de vriendenvereniging RoMeO. De vrijwilligers zorgen dat de wetenschappelijke bibliotheek voor gasten geopend is, voeren nieuwe titels in en digitaliseren, ook vanuit huis, het archief. Daarnaast zijn zij betrokken bij het begeleiden van de kinderactiviteiten en het onderhouden van de museumtuin.

Wetsvoorstel normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De directeur-bestuurder is Wim Weijland (1966). Hij is in vaste dienst sinds 6 juni 2006. De bezoldiging hoeft niet te worden aangemeld volgens de richtlijnen van de Wet Normering Topinkomens, omdat deze de norm niet

overschrijdt. Zijn salaris is in deze jaarrekening opgenomen. De overige twee managementleden vallen niet onder de titel topfunctionaris. De vergoedingen voor de leden van de raad van toezicht zijn in deze jaarrekening vermeld.

Ontwikkelingen na balansdatum

Invloed van de Coronapandemie op de continuïteitsaanname

De ontwikkelingen rondom de pandemie zijn -ook na twee jaar- te dynamisch om de langetermijneffecten betrouwbaar in te kunnen schatten. Zeker is dat de restricties het museum in 2022 zullen beïnvloeden. Het RMO is financieel goed voorbereid om de coronacrisis te doorstaan. De bufferfunctie van het eigen vermogen kan een sluiting van een jaar, op basis van de huidige kosten, compenseren. Het overige deel van het eigen vermogen biedt flexibiliteit om die periode substantieel te verlengen. Door het hoge saldo aan liquide middelen dreigt er geen risico dat het RMO op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

Het RMO beheert de rijkscollectie in een rijksmonument dat rijkseigendom is. Het RMO rekent er op dat er na de coronacrisis structurele subsidies zijn om deze taak te vervullen. De aanvullende subsidies die de overheid ter beschikking heeft gesteld, onderbouwen deze aanname. Naast € 1,1 miljoen aanvullende subsidie, is bekend gemaakt dat er een volgende aanvullende subsidie aan rijksmusea wordt toegekend. Omdat de verdeelsleutel nog onbekend is, is dit bedrag niet opgenomen op de balans.

Overig

Uit een erfenis heeft het RMO €363.000 ontvangen. Vanwege de kosten van het afhandelen van de erfenis, is het te ontvangen restdeel in 2022 niet met zekerheid vast te stellen.

Daarnaast is het RMO verheugd mee te kunnen delen dat het in 2022 een cameeëncollectie zal verwerven voor een bedrag van €5,3 miljoen. Dit is mede mogelijk gemaakt door een steunverlening van de Vereniging Rembrandt van €2,5 miljoen, een bijdrage van € 0,9 miljoen uit de middelen van de Vriendenloterij, circa €0,5 miljoen uit private middelen en RMO-fondsen op naam en circa €1,4 miljoen uit het aankoopfonds van het RMO zelf.

Wim Weijland

Directeur- Bestuurder

Verslag van de Raad van Toezicht

De raad van toezicht is onder de indruk hoe het RMO en zijn staf het afgelopen jaar staande zijn gebleven. De sluitingen, de beperkingen van het bezoek en de noodzaak voor de medewerkers om thuis te werken, al die ontwikkelingen bepaalden in het eerste half jaar opnieuw het (treurige) beeld. De raad zag met bewondering hoe de medewerkers, inclusief het thuisfront, met de beperkingen zijn omgegaan. De raad wil alle collega's daarvoor bedanken. De raad is blij met het optreden van de directeur en het managementteam. Zij bleken in staat de moed erin te houden en zijn met hun medewerkers succesvol geweest bij Tempels van Malta, Toetanchamon en Doggerland. Deze exposities konden rekenen op grote belangstelling en waardering. Veel aandacht van de staf is uitgegaan naar de Domitianus-tentoonstelling, die eind 2021 werd geopend en vanwege de pandemie na twee dagen weer tijdelijk de deuren moest sluiten.

De raad houdt integraal toezicht op het beleid, de algemene gang van zaken en de continuïteit. Daarbij zijn de wetgeving, de statuten, de Code Diversiteit en Inclusie, de Governance Code Cultuur en de Fair Practice Code leidend. Het toezicht omvat de realisatie van de strategische doelstellingen, de opzet en de werking van de planning en controlecyclus, het risicomanagement en de naleving van wet- en regelgeving, waaronder de subsidievoorwaarden. De raad onderscheidt drie rollen: de toezichthoudende rol, de werkgeversrol en de adviesrol. De raad kent een remuneratiecommissie en een auditcommissie.

Per 1 september is Carel Stolker benoemd tot voorzitter, als opvolger van Sander van den Eijnden. Daarmee werd een proces van twee jaar afgerond, waarbij vijf van de zes leden opgevolgd zijn. De voorzitter en leden van de raad in huidige samenstelling zijn de vertrokken leden bijzonder dankbaar voor hun inzet en enthousiasme. In de raad is de kennis en ervaring vertegenwoordigd die nodig zijn voor goed toezicht. Het beleid en de concretisering ervan maken deel uit van de informatie die de directeur verstrekt, naast financiële prognoses en managementrapportages. De raad vergaderde vier keer. Op de agenda stonden naast de reguliere punten, opgenomen bij de reflectie op de Governance Code Cultuur, de volgende onderwerpen:

Financiën

- De gevolgen van de pandemie in relatie tot de continuïteitsreserve en de OCW-compensatie. at leidde tot twee maal een financiële prognose.
- Het formaliseren van schatkistbankieren.
- De huisvestingskosten en reservering voor de aankomende tien jaar en hoe deze zijn afgeleid zijn van het meerjarig onderhouds- en investeringsplan.
- De externe evaluatie van het huisvestingstelsel, met als gevolg dat vanaf 2023 er geen gebruik meer gemaakt kan worden van de diensten van het Rijksvastgoedbedrijf.
- Op basis van drie offertes werd Share Impact Accountants benoemd tot accountant voor de komende vier jaar.

Compliance/beleid

- De evaluatie van het jaarplan 2021.
- Goedkeuring jaarplan en begroting 2022.
- Eventuele consequenties voor de statuten om te voldoen aan de WBTR (Wet bestuur en toezicht rechtspersonen). Naar aanleiding van een juridisch advies werd besloten dat er geen gevolgen zijn.
- De raad is geïnformeerd over de consequenties van de WWFT (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme).
- Het herziene reglement raad van toezicht en het herzien directiereglement zijn vastgesteld.
- Duurzaamheid en de verwerving van het label Green Key goud.

Risico-inschattingen

- De stand van zaken op het gebied van herkomstonderzoek van de mogelijke aankoop van een collectie cameeën. De raad werd ingelicht over de achtergronden van deze collectie en motieven

voor mogelijke aankoop, in het licht van een advies van de Ethische Codecommissie voor Musea en de juridische reflectie van Stibbe Advocaten op de herkomstproblematiek.

- De raad is geïnformeerd over de financiële en organisatorische risico's inzake een mogelijke samenwerking met de Stichting PAN/AHS en neemt hier begin 2022 een besluit over.

Overig

- Het advies aan het ministerie om een grafvaas aan Italië te retourneren.
- Presentatie van projectleider Tanja van der Zon over God op Aarde - Keizer Domitianus.
- Projectleider Anna de Wit gaf een overzicht van de activiteiten van de werkgroep Diversiteit, Inclusiviteit & Toegankelijkheid.
- Conservator Daniel Soliman lichtte het concept van de tentoonstelling We Were Kings (2023) toe.
- De gevolgen van de WAB (Wet arbeidsmarkt in balans) om na aansluitende tijdelijke contracten de medewerker uit dienst te laten treden of een vast dienstverband aan te bieden.
- Het tentoonstellingsschema tot en met 2026.
- De mogelijke consequenties voor de reconstructie van de Romeinse limesweg in de entreezaal, als gevolg van het deels negatieve standpunt van de Rijksbouwmeester hieromtrent.
- De nieuwe leden van de raad kregen een rondleiding door de depots.
- De raad is bevoegd verklaard door de Universiteit Leiden om een bijzonder hoogleraarstoel Public Archaeology in te stellen.

Carel Stolker

Voorzitter raad van toezicht

Leden van de Raad van Toezicht

	prof. mr. Carel J.J.M. Stolker	Marc van den Tweel	Dr. Annemarie van Geel	Drs. Cateautje M.L. Hijmans van den Bergh MBA	Disa F. Jironet LLB	Prof. dr. Miguel John Versluys
Functie in raad	Voorzitter, remuneratie-commissie	Lid, vice-voorzitter, auditcommissie	Lid	Lid, audit- commissie, remuneratiecommissie	Lid	Lid, contactper-soon onder- nemingsraad
Functie in samen-leving	Em. rector magnificus en voorzitter CvB Universiteit Leiden	Algemeen directeur NOC*NSF	Onderzoeker en docent Diversiteit & Inclusie (Hogeschool Utrecht), eigenaar Faraasha Middle East Training & Advisory)	Bestuurslid Autoriteit Consument & Markt	Officier van justitie, parket Amsterdam	Hoogleraar klassieke en mediterrane archeologie, Universiteit Leiden
Aantreden	1-9-2021	2-12-2016	1-5-2020	1-5-2020	1-5-2020	13-12-2019
Eerste termijn	1-9-2025	2-12-2020	1-5-2024	1-5-2024	1-5-2024	13-12-2023
Tweede termijn	1-9-2029	2-12-2024	1-5-2028	1-5-2028	1-5-2028	13-12-2027
Compe-tentie 1	Bestuur van en toezicht op publieke organisaties	Communicatie, marketing en fondsenwerving	Diversiteit en inclusie	Financiële kennis	Juridische kennis	Archeologie
Compe-tentie 2	Academisch onderwijs en onderzoek, recht	Bestuur, toezicht en organisatie-ontwikkeling	Arabische taal, cultuur en maatschappij	Governance, publiek bestuur	Jongerencultuur	Verbinding Leidse Faculteit der Archeologie
Neven-functie	n.v.t.	Lid raad van Commissarissen Papendal BV	Lid Worldcon-nectors	Lid raad van toezicht Universiteit Leiden	Lid bestuur stichting Prison Yoga Project Nederland	Lid commissie wetenschappelijke bestedingen LUF
Neven-functies	n.v.t.	n.v.t.	Ariane de Rothschild Fellow	Lid raad van advies Stichting Spinozaprijs	n.v.t.	Lid Academia Europaea

Reflectie Governance Code Cultuur

De raad van toezicht en de directeur passen deze code toe sinds 2013. Soms wordt afgeweken van een deelprincipe. Aard en omvang van de organisatie of aanwezige kennis en ervaring leveren hiervoor de motieven. De raad agendeert de code jaarlijks en bekijkt of verbeteringen wenselijk zijn.

1. De organisatie realiseert zijn maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.
 - De medewerkers zijn bekend met de missie en doelstellingen en dragen hieraan bij. Uitgangspunt is dat alle uitingen en producties passen bij de kernwaarden betrouwbaar, initiatiefrijk en gastvrij.
 - Duurzaamheid in materiaalgebruik, energiebesparing, gebruik van fair chain en milieuvriendelijke producten en hergebruik van materialen is het streven. De raad is verheugd over het behalen van het label Green Key goud.
 - Er is een kostenbewuste strategie, strikte begrotingsprincipes en een lean and mean organisatie in een open cultuur.
 - Bij medefinanciering door fondsen hanteert het RMO de stelregel, in afwijking van de code, dat bij een exploitatieoverschot de middelen niet gereserveerd worden voor het eigen vermogen. Het museum is van mening dat projectoverschotten terug horen te vloeien naar de betreffende fondsen, tenzij andersluidende afspraken zijn gemaakt.
 - De maatschappelijke omgeving is divers, zowel in stakeholders (lokaal, nationaal, internationaal) als in bezoek (70% van buiten Zuid-Holland, 30% jongeren).
 - Op het gebied van diversiteit en inclusie organiseerde de werkgroep Diversiteit en Inclusie sessies met de werknemers in het kader van bewustwording. Het diversiteitsbeleid is aangepast aan de nieuwe Code Diversiteit & Inclusie. Er zijn concrete doelstellingen voor de komende vier jaar geformuleerd.
 - Het RMO is erkend als ANBI en heeft een CBF Erkenning.

2. De organisatie past de principes van de Code toe, volgt de aanbevelingen op en wijkt hiervan alleen gemotiveerd af.
 - De stichting Rijksmuseum van Oudheden kent sinds de verzelfstandiging in 1995 een raad van toezicht-model. Op de ANBI-pagina op de website is het bestuursmodel toegelicht.
 - De raad stemde in met deze reflectie op de code, geschreven door de directeur, en evalueerde het functioneren van de code.
 - Het jaarverslag en de jaarrekening worden op de website geplaatst, inclusief de reflectie op de code.
 - Het belonings- en vergoedingsbeleid voor de directeur en de toezichthouders is in deze jaarrekening opgenomen.

3. Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstremming, vermijden ongewenste belangenverstremming en gaan transparant en zorgvuldig om met tegenstrijdige belangen.
 - Het RMO verstrekt aan raadsleden en de directeur geen leningen en zakelijke garanties.
 - De jaarrekening vermeldt maximaal drie relevante nevenfuncties van raadsleden. Overige nevenactiviteiten zijn te lezen via hun LinkedIn-profielen.
 - Alle nevenfuncties van de directeur zijn in het jaarverslag opgenomen.
 - Voor het aangaan van nevenfuncties door de directeur wordt toestemming aan de raad gevraagd. Dit gebeurde met betrekking tot het lidmaatschap van de externe adviesraad van LUCAS (Leiden University Centre for the Arts and Society).
 - Voor het aangaan van nevenfuncties door raadsleden wordt geen toestemming aan de raad gevraagd. De raad acht deze aanbeveling in relatie tot het RMO niet opportuun.
 - De raad vergewiste zich van de onafhankelijkheid van zijn leden. De nevenfuncties van de directeur en de raadsleden zijn nagegaan. Dit leidde tot de conclusie dat er geen ongewenste of tegenstrijdige belangenverstremming is.

- In de raad heeft geen voormalig RMO-directeur zitting. In de statuten is vastgelegd dat zulks twee jaar na het vertrek van de directeur mogelijk is. Dit is een afwijking van code. De raad volgt de aanbeveling voor een vierjaarstermijn op.
 - Er zijn door de directeur of de raad van toezicht geen besluiten genomen waarbij sprake was van tegenstrijdig belang.
4. Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- Er is een directiereglement.
 - De directeur overlegt wekelijks met de leden van het managementteam. Besluiten worden in de MT-notulen vastgelegd.
 - Majeure strategische MT-besluiten en beleidsbeslissingen worden, conform de statuten, voor accordering aan de raad voorgelegd.
 - De bezoldiging van de directeur is conform de Wet Normering Topinkomens. Hij heeft een contract voor onbepaalde tijd. Zijn bezoldiging wordt vermeld in deze jaarrekening.
 - De raad beslist over benoeming, beoordeling, bezoldiging, schorsing en ontslag van de directeur.
 - De remuneratiecommissie besprak in april met de directeur zijn functioneren.
 - De directeur vraagt regelmatig individueel advies aan de leden van de raad.
 - Toezichthouders treden bij openingen van tentoonstellingen op als ambassadeur.
 - Er is een herzien raad van toezichtreglement vastgesteld, waarin de onderlinge portefeuillevindeling, de werkwijze, de omgang met de directeur en de handelwijze bij tegenstrijdige belangen zijn opgenomen.
 - De leden Versluys en Stolker voerden eenmaal overleg met de ondernemingsraad.
 - De leden Hijmans van den Bergh en Van den Tweel vormen de auditcommissie. De auditcommissie kent een reglement. Met de commissie is een prognose 2021, de begroting 2022 en de accountantsbenoeming besproken.
 - De leden Hijmans van den Berg en Stolker vormen de remuneratiecommissie.
5. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.
- De directeur handelt bij het vervullen van zijn taken vanuit het doel als stichting (het behouden, beheren en ontsluiten van een rijkscollectie) én vanuit de doelen die gesteld zijn om de maatschappelijke inbedding vorm te geven (centraal podium van de Oudheid, leeromgeving, verleden en heden binden).
 - De directeur is verantwoordelijk voor de verhouding met subsidieverstrekkingen, sponsors, particuliere schenkers en publieke en private fondsen.
 - De directeur voerde het jaarlijkse monitorgesprek met het ministerie van OCW.
 - Er is één bestuurder. In het managementteam zijn taken en verantwoordelijkheden verdeeld. Het hoofd financiën en bedrijfsvoering is volledig tekenbevoegd.
6. Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.
- Nieuwe wet- en regelgeving wordt door het bestuur toegepast.
 - Het bestuur volgt voor de honorering het beloningsbeleid uit de cao en het AWWN-functiehuis.
 - Bij discussie over de inschaling wordt de functie opnieuw gewogen. Dit is bij de inschaling van de publieksdienstmedewerkers gebeurd.
 - De directeur legde het jaarplan 2022 ter goedkeuring aan de raad voor en lichtte de vorderingen en afwijkingen van het jaarplan 2021 toe.
 - De directeur legde de jaarbegroting 2022 ter goedkeuring aan de raad voor.
 - Er is een geactualiseerd integriteitsplan vastgesteld met daarin afspraken over de ethische code van de ICOM, nevenwerkzaamheden, het melden van financiële belangen, een procedure ongewenst gedrag, declaratieregeling, klokkenluidersregeling, communicatie met pers, omgang met geschenken en giften en omgang met internet en sociale media.
 - Er is een interne en een externe vertrouwenspersoon.

- De beschrijving van het risicomanagement is geactualiseerd en opgenomen in deze jaarrekening.
 - De Fair Practice Code wordt gevolgd.
7. De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.
- De raad kent vaste onderwerpen die tot het toezicht behoren, zoals realisatie van doelstellingen, strategie, risicobeheer, huisvesting en financieel beleid. Onderwerpen op het gebied van personeelsbeleid, medezeggenschap, diversiteit, duurzaamheid en integriteitsbeleid komen indien actueel aan de orde.
 - De raad vergaderde vier maal. Er is geen frequente afwezigheid geconstateerd.
 - De raad ziet toe op de relatie met publieke en private partijen. Het contact met hen is een taak van de directeur. De raad kan hierbij betrokken worden.
 - Share Impact Accountants is benoemd tot accountant voor vier jaar.
 - Het gesprek met de accountants over de managementletter, de reactie van het management hierop, het werkproces en de getrouwheid van de jaarrekening 2021 is op 25 maart 2022 gevoerd in een vergadering met de gehele raad. De jaarrekening werd door het management vooraf besproken met de auditcommissie.
 - De directie stelde de beloning voor de accountant vast.
 - De directiesecretaresse droeg zorg voor ondersteuning voor de raad.
 - De voorzitter bereidde met de directeur de agenda voor, leidde de vergaderingen, zorgde voor zorgvuldige besluitvorming en zag toe op het functioneren van de raad.
 - Vanwege de benoeming van een nieuwe voorzitter is besloten de zelfevaluatie van de raad uit te stellen tot juni 2022.
 - Een verslag van de raad maakt deel uit van het jaarverslag en deze jaarrekening.
8. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.
- De raad bestaat uit zes leden. Het statutaire minimum is vijf.
 - De zittingstermijn voor de leden is tweemaal vier jaar.
 - Ineke Sluiter en Sander van den Eijnden zijn na twee termijnen van vier jaar afgetreden.
 - Carel Stolker is per 1 september benoemd tot voorzitter.
 - Mark van den Tweel was in de zomermaanden plaatsvervangend voorzitter. Vanaf 1 september is hij vice-voorzitter.
 - Het rooster van aftreden is opgenomen in het jaarverslag, in deze jaarrekening en op de website.
 - Er is een profielschets voor de raad, die recht doet aan de toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol en ingaat op de gevraagde deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Deze is verkort opgenomen in bijlage II.
 - Ieder lid beschikt tenminste over twee competenties die in het profiel zijn opgenomen en draagt met eigen deskundigheid bij aan de kennis en expertise waarover de raad moet beschikken.
 - Het beleid inzake de vergoeding voor de toezichthouders is opgenomen in deze jaarrekening.
 - De vergoeding bedroeg op jaarbasis €4.180 voor het lidmaatschap en €6.226 voor het voorzitterschap. De vergoeding is 20% van het WNT-maximum voor toezichthouders.

Jaarrekening 2021

Balans per 31 december 2021

(na resultaatbestemming)

Saldi per 31 december	2021	2020
II Materiële vaste activa	909.291	849.569
Totale vaste activa	909.291	849.569
IV Voorraden	100.880	82.179
V Vorderingen	613.020	629.965
VII Liquide middelen	14.480.420	11.359.559
Totale vlottende activa	15.194.320	12.071.702
Totale Activa	16.103.611	12.921.271
I Algemene reserve	1.513.360	1.091.189
II Bestemmingsreserves	2.514.509	1.768.201
V Overige bestemmingsfondsen	1.707.537	1.271.597
Totale eigen vermogen	5.735.406	4.130.988
VI Aankoopfonds	3.665.260	2.735.032
VII Groot onderhoud gebouwen en installaties	4.419.007	3.762.486
VIII Overige voorzieningen	64.332	54.673
Totale voorzieningen	4.483.339	3.817.158
IX Langlopende schulden	585.837	629.070
X Kortlopende schulden	1.633.769	1.609.023
Totale Passiva	16.103.611	12.921.271

Categoriale exploitatierekening

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Publieksinkomsten binnenland	865.235	950.226	754.370
2. Kaartverkoop	556.345	574.000	536.430
3. Overige publieksinkomsten	308.890	376.226	217.941
4. Publieksinkomsten buitenland	119.312	194.941	605.480
Totaal Publieksinkomsten	984.547	1.145.167	1.359.850
6. Sponsorinkomsten	-	10.000	-
8. Overige directe inkomsten	12.923	173.233	10.349
Totaal Directe inkomsten	997.469	1.328.400	1.370.200
11. Indirecte inkomsten	183.931	10.868	177.865
12. Private middelen - particulieren incl. vriendenvereniging	552.894	20.000	105.350
13. Private middelen - bedrijven	382.310	-	12.826
14. Private middelen - private fondsen	203.749	121.850	51.803
15. Private middelen - goede doelenloterijen	512.996	560.000	506.414
Totaal bijdragen uit private middelen	1.651.949	701.850	676.394
Totaal eigen inkomsten	2.833.349	2.041.118	2.224.458
Totaal structureel OCW	7.342.152	7.285.585	7.193.085
20. OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteit)	3.966.083	3.977.784	3.885.284
21. OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	2.457.629	2.408.071	2.408.071
22. OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	918.440	899.730	899.730
Totale structurele subsidie	7.342.152	7.285.585	7.193.085
28. Incidentele publieke subsidies	1.113.500	609.300	1.409.300
Totaal subsidies	8.455.652	7.894.885	8.602.385
Totale Baten	11.289.001	9.936.003	10.826.843
1. Personeelslasten	3.638.560	3.693.616	3.532.172
2. Huisvestingslasten	2.329.043	2.334.856	2.420.087
3. Afschrijvingen	85.334	168.158	68.563
4. Aankopen	372.036	105.000	111.795
5. Overige lasten	2.286.419	3.225.775	2.563.342
Totale Lasten	8.711.392	9.527.405	8.695.960
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	2.577.608	408.598	2.130.883
7. Saldo rentebaten / -lasten	-28.418	-60.000	-16.632
8. Mutaties Aankoopfonds	-930.228	205.454	-31.660
Exploitatieresultaat	1.618.962	554.052	2.082.592
Dotaties	1.942.196	-	2.807.142
Onttrekkingen	745.405	-	731.068
Resultaat na Mutaties	422.171	554.052	6.518

Functionele exploitatierekening

	Collectiefunctie	Publieksfunctie	Algemeen beheer	Realisatie
Publieksinkomsten binnenland	-	861.671	3.564	865.235
2. Kaartverkoop	-	556.299	46	556.345
3. Overige publieksinkomsten	-	305.372	3.518	308.890
4. Publieksinkomsten buitenland	-	119.312	-	119.312
Totaal Publieksinkomsten	-	980.983	3.564	984.547
8. Overige directe inkomsten	-	12.494	429	12.923
Totaal Directe inkomsten	-	993.476	3.993	997.469
11. Indirecte inkomsten	24.236	71.441	88.253	183.931
12. Private middelen - particulieren incl. vriendenvereniging	62.615	435.679	54.600	552.894
13. Private middelen - bedrijven	144.156	238.154	-	382.310
14. Private middelen - private fondsen	56.249	142.500	5.000	203.749
15. Private middelen - goede doelenloterijen	-	-2.600	515.596	512.996
Totaal bijdragen uit private middelen	263.019	813.733	575.196	1.651.949
Totaal eigen inkomsten	287.256	1.878.651	667.442	2.833.349
Totaal structureel OCW	2.312.653	4.994.109	35.390	7.342.152
20. OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteit)	-	3.966.083	-	3.966.083
21. OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.394.213	1.028.026	35.390	2.457.629
22. OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	918.440	-	-	918.440
Totale structurele subsidie	2.312.653	4.994.109	35.390	7.342.152
28. Incidentele publieke subsidies	-	1.113.500	-	1.113.500
Totaal subsidies	2.312.653	6.107.609	35.390	8.455.652
Totale Baten	2.599.909	7.986.260	702.832	11.289.001
1. Personeelslasten	1.746.118	1.378.703	513.739	3.638.560
2. Huisvestingslasten	1.321.266	974.239	33.538	2.329.043
3. Afschrijvingen	15.328	-	70.005	85.334
4. Aankopen	317.116	320	54.600	372.036
5. Overige lasten	153.929	1.703.412	421.077	2.286.419
Totale Lasten	3.553.758	4.056.674	1.092.960	8.711.392
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-953.849	3.929.586	-390.129	2.577.608
7. Saldo rentebaten / -lasten	-	-	-28.418	-28.418
8. Mutaties Aankoopfonds	-895.500	-34.728	-	-930.228
9. Toerekening Algemeen Beheer	-160.304	-258.243	418.547	-
Exploitatieresultaat	-2.009.653	3.636.615	-	1.618.962

Toelichting bij de Jaarrekening 2021

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024 (hierna afgekort als OCW-Handboek). Bij de totstandkoming is aansluiting gezocht met Titel 9 BW 2 en RJ 640 (Organisaties zonder winstoogmerk).

Grondslagen voor de financiële verslaglegging

Algemeen

De statutaire naam is Stichting Rijksmuseum van Oudheden (statutaire vestigingsplaats: Leiden, adres: Rapenburg 28, Postbus 11114, 2301 EC Leiden. KvK: 41169522). Het Rijksmuseum van Oudheden (hierna: het RMO) heeft als hoofdactiviteit het beheer en zichtbaar maken van de rijkscollectie.

Deze jaarrekening betreft het boekjaar 2021 eindigend op 31 december 2021. De vergelijkingsinformatie voor 2020 betreft het boekjaar eindigend op 31 december 2020.

Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het RMO zullen toevloeien én de waarde betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen én de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans indien een transactie niet leidt tot een verandering in de economische realiteit van het actief of de verplichting

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat (nagenoeg) alle rechten op economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Een actief of een verplichting wordt niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van toekomstige economische voordelen.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Omzet wordt verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat er toekomstige voordelen uit zullen voortvloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden geschat.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in hele euro's, tenzij anders vermeld.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen, op baten en lasten en op de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Grondslagen betrekking hebbende op de balans

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Financiële instrumenten omvatten vorderingen, liquide middelen, langlopende- en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Op vorderingen wordt een noodzakelijk geachte voorziening getroffen voor risico van oninbaarheid.

Het RMO maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs, volgens de lineaire methode, op basis van de economische levensduur, resulterend in afschrijvingspercentages van 33% voor hard- en software; 20% voor apparatuur en 10% of 20% voor inventaris en installaties. De opstelling Nederland in de Romeinse Tijd wordt, gelet op de korte looptijd, over 5 jaar afgeschreven. Op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Investeringssubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering.

De museale collectie is eigendom van het Rijk en wordt derhalve niet afgeschreven.

VOORRADEN

Handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct worden toegerekend aan de verwerving van voorraden. Handelskortingen, rabatten en soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop, worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met de eventueel op de balansdatum opgetreden waardevermindering.

VORDERINGEN

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder de alinea financiële instrumenten.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

BESTEMMINGSRESERVES

Het bestuur heeft een deel van de bestemmingsreserves afgezonderd voor specifieke doelen. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald, en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze beperking zelf opheffen. De Coronareserve vormt hierop een uitzondering omdat de besteding door de betreffende subsidiebeschikking voorgegeven wordt.

BESTEMMINGSFONDS(EN)

Bestemmingsfonds(en) betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

AANKOOPFONDS

De onderdelen van de subsidie en overige bijdragen die bestemd zijn voor het verrijken van de collectie worden, evenals de aankopen zelf, in de exploitatierekening verantwoord. De bedragen, verkregen ten behoeve van collectievorming, die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed aan de verwerving van aankopen, worden ultimo boekjaar toegevoegd aan het aankoopfonds. Bij aankoop in latere jaren, vallen deze bedragen vrij ten gunste van de exploitatie. Deze mutatie in het aankoopfonds wordt separaat verantwoord in de exploitatierekening. Het aankoopfonds maakt geen deel uit van het eigen vermogen.

VOORZIENINGEN

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitgave van middelen nodig is.

Jaarrekening 2021

VOORZIENING GROOT ONDERHOUD

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d., op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tot aan de werkzaamheden voor het groot onderhoud. De uitgaven voor groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de categoriale exploitatierekening.

JUBILEUMVOORZIENING

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, een inschatting van de duur van de arbeidsovereenkomst en leeftijden.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Investeringssubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering. De waardering van de langlopende schulden is toegelicht in de alinea financiële instrumenten.

KORTLOPENDE SCHULDEN

De waardering van de kortlopende schulden is toegelicht in de alinea financiële instrumenten.

PRESENTATIEWIJZIGINGEN

In de jaarrekening 2020 is het Bestemmingsfonds Corona (RAOCCC) opgenomen onder V Overige bestemmingsfondsen. In de jaarrekening van 2021 is deze post gerubriceerd onder II Bestemmingsreserves in overeenstemming met het handboek 2021-2024.

Grondslagen die betrekking hebben op de bepaling van het resultaat

VERKOOP VAN GOEDEREN

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet, tegen de reële waarde van de (te) ontvangen vergoeding, na aftrek van retourzendingen en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de categoriale exploitatierekening verwerkt, wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retourzendingen van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

DIENSTEN

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen. Deze worden in de categoriale exploitatierekening verwerkt. Dit gebeurt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien, op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die gedekt zijn door de opbrengsten. Bij meerjarige tentoonstellingen, in opdracht van andere musea of tentoonstellingsorganisaties, worden de opbrengsten genomen naar rato van de verrichte prestaties, waarbij de gerealiseerde kosten als een proxy voor de voortgang dient.

BIJDRAGEN UIT PRIVATE MIDDELEN

Bijdragen uit private middelen worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen, met uitzondering van ontvangsten die kunnen worden toegerekend aan een periode waarin een bepaalde actie heeft plaats gevonden.

PERSONEELSBELONINGEN

De beloningen van het personeel worden als last in de categoriale exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief, voor zover er sprake is van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door het RMO.

PENSIOENEN

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als op de balansdatum de reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen, voor zover sprake is van terugbetaling door het pensioenfonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor additionele verplichtingen ten aanzien van het pensioenfonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat, voor de afwikkeling van die verplichtingen, een uitgave van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet opvoeren van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen, als het RMO de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar het RMO zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld. De pensioenregeling wordt als een toegezegde bijdrageregeling verantwoord, waarbij het RMO in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen verplichtingen heeft tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

OVERHEIDSSUBSIDIES

Overheidssubsidies worden in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten, zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat het RMO zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst- en verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden systematisch in de categoriale exploitatierekening' opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

BATEN UIT NALATENSCHAPPEN

Baten uit nalatenschappen worden verwerkt op het moment dat de akte van verdeling, of als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording in het verslagjaar is ontvangen. Alleen indien de akte van verdeling of de rekening en verantwoording vóór balansdatum is ontvangen, wordt de bate uit de nalatenschap in het verslagjaar verwerkt. Bij ontvangst van de akte van verdeling of de rekening en verantwoording na balansdatum vindt vermelding plaats in de toelichting (bij de 'niet in de balans opgenomen activa'). Een voorschot dat wordt ontvangen voordat de akte van verdeling of de rekening en verantwoording is ontvangen, wordt verwerkt als een bate uit nalatenschap in het verslagjaar waarin het voorschot wordt ontvangen.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Vanaf 1 januari 2017 is het RMO in formele zin belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Het RMO is sinds 2019 in gesprek met de belastinginspecteur om tot een vrijstelling van de vennootschapsbelasting te komen. Vooruitlopend op de uitkomst van die discussie neemt het RMO geen verplichting voor de vennootschapsbelasting op.

VREEMDE VALUTA

Vreemde valuta worden op het moment van transactieverwerking omgerekend in euro tegen de waarde op dat moment. Koersverschillen gaan op het moment van transactieverwerking ten laste van het resultaat.

Jaarrekening 2021

RESULTAATBEPALING

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering Topinkomens heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

Verdeelsleutel voor toerekening van baten en lasten aan museale functies

Bij de functionele exploitatierekening worden de onderstaande verdeelsleutels toegepast:

DIRECTE OPBRENGSTEN: Deze omvatten de entreeopbrengsten, de opbrengsten uit de winkel en het café, opbrengsten van rondleidingen en educatieve programma's en directe sponsoring.

INDIRECTE OPBRENGSTEN: Deze bestaan voornamelijk uit huuropbrengsten. Deze opbrengst wordt volledig aan algemeen beheer toegerekend.

SUBSIDIE OCW: De huurbijdrage wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling, op basis van een inschatting van het gebruik over de museale functies.

De subsidie collectiebeheer en de exploitatiebijdrage wordt toegerekend op basis van de uitgaven, inclusief toerekening aan de post algemeen beheer.

OVERIGE SUBSIDIES EN BIJDRAGEN: Deze worden aan de museumfunctie toegerekend die voor de uitvoering van de gesubsidieerde activiteit verantwoordelijk is en daardoor de tegenprestatie levert.

SALARISKOSTEN: De personeelslasten worden toegerekend op basis van het formatieoverzicht.

AFSCHRIJVINGEN: De afschrijvingskosten worden aan de betreffende functie toegerekend.

HUUR: Deze wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling en op basis van een inschatting van het gebruik over de museale functies.

OVERIGE LASTEN: De overige lasten worden indien mogelijk door middel van kostenplaatsen aan museumfuncties toegerekend. Algemene kosten – zoals kosten voor het MT, de financiële afdeling, IT e.d. – worden als algemeen beheer gekenmerkt en uiteindelijk over de museumfuncties verdeeld.

TOEREKENING ALGEMEEN BEHEER: De toerekening van het algemeen beheer vindt plaats middels een resultaatafhankelijke toeslag, op basis van de som van de totale baten en lasten per museumfunctie. De rekenmethode wordt door het Handboek OCW voorgeschreven.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Materiele vaste activa	Beginsaldo	Investerin gen	Afschrijvin gen	Buiten gebruik	Eindsaldo
Aanschafwaarde inventaris	1.789.135	264.429	-	-	2.053.564
-/- Cum. afschrijving	1.087.796	-	149.121	-	1.236.917
Boekwaarde inventaris	701.339	264.429	-149.121	-	816.647
Aanschafwaarde vaste opstelling	277.931	-	-	-	277.931
-/- Cum. afschrijving	129.701	-	55.586	-	185.287
Boekwaarde vaste opstelling	148.230	-	-55.586	-	92.644
Boekwaarde vaste activa	849.569	264.429	-204.707	-	909.291

De grootste aanschaf betrof dertien projectoren voor tijdelijke tentoonstellingen. Er zijn laptops voor het thuiswerken aangeschaft. Andere investeringen groter dan €15.000 waren een Dome (fotografie), een 3D-scanner en kantoormeubilair voor Papengracht 34. Vanaf 2018 worden vaste opstellingen geactiveerd. Vaste opstellingen uit eerdere jaren zijn niet geactiveerd en veroorzaken een afwijking tussen de verzekerde waarde en de actuele kostprijs.

Vlottende activa

VOORRADEN

Net als in 2020 zijn verouderde en slecht verkopende artikelen uit de winkel gehaald (door afschrijven of afprijzen) en zijn gestagneerde consignaties afgehandeld. Hiermee is de voorraadwaarde van de winkel in twee jaar gehalveerd. De wens van het management is een voorraadwaarde van ongeveer €75.000. De voorraadwaarde is gebaseerd op een voorraad telling en de meest recente kostprijs per product. Bij een verkoop wordt de voorraad afgewaardeerd tegen de inkoopprijs. Deze prijs is als last terug te vinden in de exploitatierekening. Voor afgeprijsde artikelen wordt de boekwaarde niet gecorrigeerd. Indien noodzakelijk wordt een voorziening incurante voorraad opgenomen. De kostprijs blijft onveranderd, waardoor er een negatieve marge op het product kan ontstaan.

Afwaardering van de voorraad gebeurt na de jaarlijkse winkeltelling. De totale voorraadwaarde wordt berekend door ieder voorradig artikel met aantal en kostprijs te vermenigvuldigen. De opbrengstwaarde van boeken wordt door de boekprijsbinding bepaald, voor andere artikelen bepaalt het museum de verkoopprijs.

VORDERINGEN

In de vorderingen is een bedrag van €163.800 opgenomen voor de aankoop van een Egypte-collectie van de familie Demarée. De tegenwaarde hiervan, in de vorm van het schenken van de jaarlijks verschuldigde termijn, is opgenomen onder langlopende en kortlopende schulden. Deze collectie is in 2015 gekocht voor een bedrag van €546.000, te betalen in 10 jaar, waarbij de familie Demarée het af te lossen bedrag jaarlijks aan het RMO schenkt. Verder is er een BTW-vordering van €207.771 opgenomen. Onder de overige vorderingen vallen een vordering op het Mondriaanfonds voor de tentoonstelling Domitianus van €50.000, een vordering op de Vriendenloterij van €24.537, een vordering vanwege de Museumkaart-vergoeding van €30.396 en nog te factureren omzetvergoeding van Vermaat over het vierde kwartaal van 2021 voor bijna €20.000.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen	2021	2020
Deposito's en spaarrekeningen	14.470.425	3.600.154
Kasgelden	10.034	10.352
Rekening courant	-39	7.749.053
Saldo per 31 december	14.480.420	11.359.559

De toename in de liquide middelen betreft voor een groot gedeelte de ontvangen Coronasubsidie (€1,1 miljoen), maar ook de voorziening groot onderhoud speelt een grote rol. Daarnaast zijn aanzienlijke bedragen binnen gekomen uit een erfenis en vooruit ontvangen voor twee reizende tentoonstellingen (in Japan en in Canada). Het volledige saldo aan liquide middelen staat ter vrije beschikking.

Eigen vermogen

Eigen vermogen	Beginsaldo	Dotatie	Onttrekking	Eindsaldo
Algemene Reserve	1.091.189	422.171	-	1.513.360
Bestemmingsfonds Corona	628.629	1.101.600	680.292	1.049.937
Bestemmingsfonds VriendenLoterij	1.271.597	515.596	79.657	1.707.537
Bestemmingsreserve vaste presentatie	1.139.572	325.000	-	1.464.572
Totaal Eigen Vermogen	4.130.988	2.364.367	759.949	5.735.406

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve heeft twee functies: een bufferfunctie om een jaar discontinuïteit in de exploitatie op te kunnen vangen en een functie ter financiering van vaste activa, de zogenaamde gebruikerszaken. Voor beide functies is een benodigd bedrag uitgerekend en het eigen vermogen dient ten minste het grootste van de twee uitgerekende bedragen te zijn.

BESTEMMINGSFONDS VRIENDENLOTERIJ (VOORHEEN BESTEMMINGSFONDS BANKGIRO LOTERIJ)

Per augustus is de Bankgiro Loterij gefuseerd met de Vriendenloterij en gaat onder deze naam verder. In de financiële administratie is de naamswijziging doorgevoerd. Het RMO ontvangt een jaarlijkse bijdrage van €200.000 van de VriendenLoterij. Tevens ontving het RMO €315.596 uit het geormerkt werven. Er is €79.657 uit dit bestemmingsfonds onttrokken voor de tentoonstelling Doggerland.

BESTEMMINGSFONDS CORONA (RAOCCC)

In het kader van de RAOCCC is een eenmalige subsidie ter hoogte van €1.101.600 ontvangen. Het volledige bedrag is opgenomen in een bestemmingsfonds. Uit dit fonds zijn de door Corona ontstane kosten betaald. Daarnaast is er €625.825 aan inkomstenderving onttrokken.

BESTEMMINGSRERVE VASTE PRESENTATIE

Voorafgaand aan de toekomstige vernieuwing van de vaste opstellingen, te beginnen met Archeologie van Nederland (circa 2026) zal het vereiste vermogen €4,5 miljoen dienen te bedragen. Ultimo 2021 bedraagt het weerstandsvermogen voor deze functie circa €4 miljoen. De komende vier jaar zal derhalve gemiddeld jaarlijks circa €125.000 aan het weerstandsvermogen toegevoegd dienen te worden.

RESULTAATBESTEMMING

Het exploitatieresultaat ten bedrage van €1.618.962 wordt door dotaties verminderd:

- Een dotatie van de coronasubsidie aan het Bestemmingsfonds Corona (RAOCCC) ter hoogte van €1.101.600.
- Een dotatie aan de voorziening VriendenLoterij Fonds van €515.596, zijnde de van deze loterij ontvangen bedragen.
- Een dotatie van €325.000 aan de bestemmingsreserve vaste presentatie, voor de financieringsfunctie van het eigen vermogen

Hier staat tegenover een stijging van het resultaat met €745.405 door twee onttrekkingen uit de post ten laste van de coronasubsidie en een onttrekking uit het bestemmingsfonds VriendenLoterij:

- €625.825 ter compensatie van de derving van de publieksinkomsten door de sluiting.
- €39.923 ter compensatie van corona-gerelateerde kosten.
- €79.657 ter ondersteuning van de Doggerland-tentoonstelling uit het VriendenLoterij Fonds.

Aan de Raad van Toezicht wordt voorgesteld deze dotaties en onttrekkingen goed te keuren en het daaruit resulterende nettoresultaat van €422.171 aan de algemene reserve toe te wijzen. De in deze jaarrekening opgenomen balans loopt op dit besluit vooruit en toont het toegewezen nettoresultaat als deel van de algemene reserve.

Aankoopfondsen

Aankoop- en andere fondsen	Beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo
Aankoopfonds	1.840.000	900.000	-	2.740.000
Aankoopfonds private schenkingen	57.155	43.657	45.491	55.321
Bibliotheekfonds private schenkingen	50	-	-	50
Digitaliseringsfonds private schenkingen	-	10.000	-	10.000
Educatiefonds private schenkingen	10.175	-	-	10.175
Fondsen op naam	814.060	50.308	30.000	834.368
Mevr. Huss-van Ham fonds	274.000	-	5.000	269.000
Norma Kok fonds	-	4.000	-	4.000
Sigrid van Roode Fonds	-	2.000	-	2.000
Fonds Raven-Boissevain	-	10.000	-	10.000
Nico en Riekie Bijnsdorp Glasfonds	4.000	4.000	-	8.000
Gildemeester fonds	207.148	-	-	207.148
Asklepios fonds	50.000	-	-	50.000
Eega van Asklepios fonds	140.000	-	-	140.000
Van der Schansfonds voor restauratie en aankoop collectie	90.000	-	-	90.000
Barreveldfonds voor opgravingen in Nederland en het mediterrane gebied	6.843	5.000	-	11.843
Kompier-Knoopfonds voor antieke textiel	2.000	4.000	-	6.000
Postma-Boschfonds voor Noordzeearcheologie	19.300	15.000	25.000	9.300
Dougafonds	-	4.000	-	4.000
Niemeijerfonds voor internationale samenwerking	20.769	2.308	-	23.077
Opravingsfonds private schenkingen	12.408	1.317	-	13.725
Restauratiefonds private schenkingen	1.184	437	-	1.621
Totaal	2.735.032	1.005.719	75.491	3.665.260

De particuliere donaties bestaan uit twee groepen: fondsen op naam, met doelen die door de schenker ingesteld zijn en donaties waarbij de donateur een doel heeft aangegeven (aankopen, opgravingen, restauratie, bibliotheek, educatie). Hoewel het museum na de donaties een relatief grote mate van bestedingsvrijheid heeft, willen de donateurs dat hun schenking specifiek wordt ingezet. Dit is de reden dat deze schenkingen als aankoopfondsen in de balans zijn opgenomen en niet als eigen vermogen. Het RMO heeft €900.000 aan het algemene aankoopfonds kunnen toevoegen. Ook is er €43.657 ontvangen aan private schenkingen voor het aankoopfonds.

Inclusief de hierboven genoemde private schenkingen voor het aankoopfonds heeft het RMO in 2021 €105.719 (zie boven) aan private bijdragen met geormerkte doelen ontvangen (dit is zonder de jaarlijkse vrijval uit een gift die is verbonden aan de aankoop van de collectie Demarée).

Er is €45.491 uit de private aankoopfondsen onttrokken. In dit geval werd de aankoop van 35 objecten uit een veiling gefinancierd met een bijdrage van Vriendenvereniging RoMeO. Voor uitvoerige informatie over de private aankoopfondsen wordt verwezen naar de alinea over private fondsen op naam aan het eind van deze jaarrekening.

Voorzieningen

Voorzieningen	Beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo
Voorziening Jubileumsuitkeringen	54.673	16.601	6.942	64.332
Voorziening Onderhoud en instandhouding	3.762.486	951.798	295.277	4.419.007
Totaal Voorzieningen	3.817.158	968.399	302.219	4.483.339

De voorziening groot onderhoud vloeit voort uit het nieuwe huisvestingstelsel. De voorziening is onderbouwd door een langjarig onderhouds- en instandhoudingsplan, dat door Qualis Ingenieurs in 2020 is opgesteld. Het

RVB levert deze service niet meer. Het meest recente RVB-plan wijkt op details af van het nieuwe plan uit 2020 maar beide versies zijn op hoofdlijnen vergelijkbaar. De voorziening groot onderhoud wordt door beide plannen in voldoende mate onderbouwd.

Op basis van het huidige huurcontract en dienstverleningsovereenkomst heeft het RMO in 2020 besloten tweejaarlijks een MOIP door een derde partij als onafhankelijke check uit te laten voeren. Aangezien er in 2023 een nieuw huurcontract komt en de dienstverleningsovereenkomst afloopt, dient dit besluit na ondertekening van een nieuw huurcontract herzien te worden.

Beginbalans	3.762.486	
Subsidie OCW Huisvesting	2.457.629	
		6.220.115
Onttrekking wegen investeringen		
Pollux spots	-10.886	
LED armaturen	-29.200	
Spots VO	-25.337	
LED verlichting	-24.850	
Toevoeging aan egalisatierekening		-90.273
Saldo beginbalans +/- investeringen		6.129.842
Onttrekkingen (lasten)		
Te betalen uit Huisvestingssubsidie	-1.759.642	
		-1.759.642
Toevoegingen (baten)		
Vrijval uit egalisatierekening OCW	48.807	
Eindbalans		4.419.007

De jaarlijkse toevoeging c.q. onttrekking aan de voorziening is het saldo van de huisvestingssubsidie minus de kosten voor huisvesting, onderhoud en instandhouding. Het is waarschijnlijk dat deze voorziening voldoende is, ook met het oog op een tienjarenontwikkeling:

Jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Saldo (/1.000)	4.419	5.053	5.878	6.475	7.302	7.826	6.781	7.581	8.460	9.124	9.717
Oud RVB plan	4.598	5.223	6.148	5.664	4.081	5.249	3.538	4.245	5.045		

Langlopende schulden	Beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo
Investeringsbijdragen	148.228	-	55.586	92.642
Investeringssubsidies Huisvesting OCW	283.854	104.817	63.787	324.883
Lening aankoop collectie	163.800	-	54.600	109.200
Reserveren sabbaticals	33.189	25.923	-	59.112
Totaal langlopende schulden	629.070	130.740	173.974	585.837

De langlopende schulden bevatten het deel waarvan de resterende looptijd langer is dan één jaar. Het museum heeft geen schulden aan commerciële kredietverleners.

De lening aankoop collectie heeft betrekking op de collectie Demarée, die eerder in deze jaarrekening verantwoord is. Het huisvestingsbeleid verlangt dat voor het geactiveerde deel van de instandhoudingsuitgaven een langlopende schuld wordt opgenomen, die gedurende de afschrijvingsperiode van het actief vrij valt ten gunste van het resultaat. Vergelijkbaar wordt omgegaan met de geactiveerde vaste opstellingen. De toevoeging van €104.817 wordt veroorzaakt door de aanschaf van nieuwe activa.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden	2021	2020
Crediteuren	443.406	476.200
Overige Schulden	379.487	388.092
2282 - Nog te ontvangen facturen projecten	-	24.400
Bijdragen tbv Metamorfoze 2	-	49.849
Borg huurders	18.800	18.800
Meerjarig schenkingen 1 jaar als KVV	54.600	54.600
Nog te ontvangen facturen (algemeen)	71.115	66.869
Nog te ontvangen facturen onderhoud Leidse Musea	-	15.600
Nog te ontvangen facturen projecten	-	2.000
Nog te ontvangen facturen RVB	220.000	116.365
Nog te ontvangen facturen tentoonstellingen	7.407	4.807
Onterechte teruggave energibelasting	7.565	-
Overig	-	-
Salaris Gerdien 2021	-	-
Vooruit ontv bijdragen projecten	-	34.802
Personeel - salaris, pensioen, soc.lasten, e.d.	405.315	385.306
Vooruit ontvangen	405.560	359.425
Totaal	1.633.769	1.609.023

De post nog te ontvangen factuur RVB is aanzienlijk hoger dan vorig jaar. Dat komt doordat er nog facturen verwacht worden voor servicekosten van kwartaal 3 en 4. In 2020 betrof dit enkel het vierde kwartaal. Deze facturen zijn na balansdatum ontvangen en de kortlopende schuld is aan de te betalen bedragen aangepast. Onder de vooruit ontvangen bedragen bevinden zich €118.032 uit Japan, €100.000 uit Australië en €35.000 uit Canada. Alle drie betreft dit gelden voor reizende tentoonstellingen. Er staat €141.102 van het Mondriaanfonds op de balans. Dit betreft een voorschot op een totaalbedrag van €176.377 voor de periode 2021 t/m 2023 en is bestemd voor de tentoonstelling Het Jaar 1000 en doorlopende kosten voor de tentoonstelling Doggerland.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

HUURVERPLICHTING

Vanaf 1 januari 2017 is het RMO verantwoordelijk voor het onderhoud van de gebruikersinstallaties, voor de gebouwgebonden installaties en de gebouwen zelf. De huisvestingssubsidie is navent aangepast. Het RMO heeft besloten de uitvoering van het onderhoud middels een dienstverleningsovereenkomst aan het RVB te gunnen. Huurovereenkomsten en dienstverleningsovereenkomst hebben een looptijd van vijf jaar tot en met 31 december 2021. In 2021 heeft een evaluatie door OCW en het RVB plaatsgevonden met als uitkomst dat het RVB vanaf 2023 geen dienstverlening meer aanbiedt m.u.v. gebouwen die door meerdere instellingen gedeeld worden, zoals het depot aan de Raamsteeg). Vooruitlopend op een schriftelijke bevestiging is er een mondelinge overeenkomst dat de huidige dienstverleningsovereenkomst met een jaar verlengd wordt. Het RMO heeft daardoor een jaar tijd de diensten uit de dienstverleningsovereenkomst bij andere partijen onder te brengen.

De huurprijzen hebben drie componenten: Afschrijving, rente en een opslag. De opslag bedroeg in 2021 €8,05 per vierkante meter vloeroppervlakte en dekt zakelijke lasten, heffingen, risico's die bij het RVB verblijven en personele kosten van het RVB af. De opslag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de Consumentenprijsindex Algemeen. Het RMO huurt 14.089 m². Voor de dienstverleningsovereenkomst met het RVB geldt een basis van €14,00 (prijspeil 2017) per m² vloeroppervlakte. Dit wordt jaarlijks geïndexeerd en bedroeg in 2021 €15,54. Per 1 september 2020 heeft het RMO de gehuurde oppervlakte aan de Raamsteeg met 532 m² uitgebreid. De allonge voor deze uitbreiding is in 2021 ontvangen. Hierin wordt aangegeven dat de huurkosten in 2021 en

2022 in rekening worden gebracht. Daarom zijn deze in onderstaande tabellen opgenomen. Afschrijving en rente worden niet geïndexeerd en zijn gebaseerd op de financieringslasten van het RVB. Voor 2022 zijn deze nog onbekend omdat de overeenkomst per 31-12-2021 afloopt en er nog geen gegevens van het RVB ontvangen zijn. De huurverplichting zal echter definitief niet hoger zijn dan in 2021.

Rapenburg	2021	2022
Afschrijving	141.155	Nog onbekend
Rente	22.980	Nog onbekend

Raamsteeg	2021	2022
Afschrijving	125.699	Nog onbekend
Rente	7.874	Nog onbekend

PENSIOENREGELING

Het RMO heeft een collectieve middelloon pensioenregeling afgesloten bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW), die kwalificeert als een directe bijdrageregeling. De opgebouwde rechten worden jaarlijks af gefinancierd. De dekkingsgraad van PFZW was 99,7% per 31 december 2021.

De looptijd van de pensioenovereenkomst is tien jaar vanaf 1 januari 2021. Tenzij het RMO uiterlijk zes maanden voor het aflopen van de overeenkomst schriftelijk en aangetekend opzegt, wordt de overeenkomst telkens voor tien jaar verlengd.

Bij tussentijdse opzegging is het RMO PFZW een vergoeding verschuldigd.

INSTELLINGSSUBSIDIE BASISINFRASTRUCTUUR EN ERFGOEDWET

Het Ministerie van OCW heeft voor de periode 2021/2024 op Prinsjesdag 2020 een subsidiëring toegezegd. Inclusief loon- en prijsbijstellingen heeft zich dat in de loop der jaren als volgt ontwikkeld:

	Culturele basis- infrastructuur (BIS)	Erfgoedwet huisvesting	Erfgoedwet collectiebeheer	Totaal
2021	3.966.083	2.457.629	918.440	7.342.152
2022	3.966.083	2.457.629	918.440	7.342.152
2023	3.966.083	Nog onbekend	Nog onbekend	Nog onbekend
2024	3.966.083	Nog onbekend	Nog onbekend	Nog onbekend

Voor instellingen met een wettelijke taak op grond van de Erfgoedwet is met ingang van 2021 een aantal zaken veranderd in de subsidierelatie met het ministerie van OCW. Jaarlijkse financiering wordt vanaf 2021 volledig georganiseerd vanuit de Erfgoedwet en wordt ambtshalve verleend. Het RMO komt in aanmerking voor subsidie voor behoud en beheer en ontvangt daarmee automatisch subsidie voor publieksactiviteiten. Deze subsidie wordt eveneens ambtshalve verleend.

Op de toegezegde subsidies is wet- en regelgeving van toepassing, die door de overheid gepubliceerd wordt. Dit betreft o.a. meldingsverplichtingen en verplichtingen aangaande planmatig beleid, onderhoud en investeringen. Voor zover bekend voldoet het museum aan alle opgelegde verplichtingen. Voor de ontvangen subsidies dient jaarlijks voor 1 april een aanvraag tot vaststelling van de subsidie te worden ingediend bij OCW. Deze jaarrekening is onderdeel van de eindverantwoording en daarmee de vaststellingsaanvraag.

OVEREENKOMST VRIENDENLOTERIJ

In 2019 heeft het RMO haar partnerovereenkomst met de BankgiroLoterij (tegenwoordig VriendenLoterij) verlengd tot en met 2023.

De VriendenLoterij keert jaarlijks een bedrag aan het RMO uit dat afkomstig is uit het geormerkt werven.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

De onderstaande toelichtingen zijn ook van toepassing op de functionele exploitatierekening.

Publieksinkomsten Buitenland - Tentoonstellingen

Hier worden de opbrengsten verantwoord van de verkoop van de Egypte-tentoonstelling aan de Tokyo Shimbun en een afgeronde tentoonstelling in Montreal. De tentoonstelling in Japan loopt tot en met 2022 en de geboekte omzet is op basis van de projectvoortgang. De eerste twee tentoonstellingslocaties in Japan werden door de pandemie in 2020 verschoven naar het eind van het project in 2022. Omdat de voortgang steeds onzeker was, zijn in de eerste drie kwartalen van 2021, achteraf bezien, teveel opbrengsten ten gunste van het project gebracht. Op basis van de werkelijke kosten in het vierde kwartaal is hierop een mindering aangebracht. Voor de gefactureerde en geboekte bedragen is het contract met de Tokyo Shimbun de basis.

Indirecte opbrengsten

Het betreft hier hoofdzakelijk de ontvangen huur voor de verhuur van een deel van Rapenburg 26 en Papengracht 34 en ontvangen vergoedingen voor uitgaande bruiklenen. Daarnaast zijn er kosten doorberekend in relatie tot de tentoonstelling Malta.

Overige bijdragen uit private middelen - Goede doelen loterijen

Deze post bevat twee bijdragen van de BankGiro Loterij: de reguliere jaarlijkse bijdrage van €200.000 en de bijdrage vanuit het geormerkt werven. De reguliere bijdrage is toegezegd tot en met 2023. Het geormerkt werven fluctueert.

Personeelslasten

Personeelslasten	2021	2020
Overige personeelslasten	141.759	101.353
Pensioenlasten	287.531	269.999
Salaris	2.740.180	2.679.822
Sociale lasten	432.301	451.926
Werkkosten	36.788	29.073
Totaal	3.638.560	3.532.172

Eind 2021 waren er 53,26 fte (2020: 56,08) bij het RMO in dienst. De personeelslasten zijn beïnvloed door de sluiting vanwege de pandemie. Oproepkrachten van de publieksdienst zijn minder ingezet dan in 2020. Omdat het museum en de bibliotheek geruime tijd gesloten zijn geweest, zijn de vrijwilligers beperkt ingezet.

Specificatie personeelslasten	2021		Begroting 2021		20	
	€	fte	€	fte	€	fte
Waarvan vast contract	3.335.358	47,9	2.907.272	44,7	2.757.739	43,8
Waarvan tijdelijk contract	303.202	5,4	832.487	13,0	774.433	12,3
Waarvan inhuur		0	0	0		0
Personeelslasten totaal	3.638.560	53,3	3.739.759	57,7	3.532.172	56,1
Vrijwilligers		aantal		aantal		aantal
Vrijwilligers : fte		1,4		3,5		1,2
Vrijwilligers : personen		51		45		33

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten waren €746.794 lager dan het ontvangen bedrag voor de huisvestingssubsidie. Dit bedrag is gereserveerd voor toekomstig onderhoud. Het verschil wordt veroorzaakt door uit de huisvestingssubsidie bekostigde investeringen en gedeeltelijk gecompenseerd door vrijval van afschrijving van investeringen in eerdere jaren.

Overige lasten

Overige lasten	2021	2020
Advieskosten	93.763	130.080
Algemene kosten	55.522	104.994
Kantoorkosten	989.036	984.496
Kosten ontwerp en opbouw tentoonstellingen	963.230	1.170.516
Kostprijsverkoop museumwinkel	184.867	173.257
Totaal	2.286.419	2.563.342

De overige lasten zijn gedaald ten opzichte van 2020. Advies- en algemene kosten zijn gedaald. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere wervingskosten van de VriendenLoterij.

Kosten die samenhangen met de bedrijfsvoering (tentoonstellingen, catering en de winkel) liggen redelijk in lijn met 2020.

Verschillen ten opzichte van de begroting

- De begroting van de categoriale exploitatierekening is het belangrijkste planningsinstrument. De jaarbegroting wordt als secundair managementinstrument gebruikt, in combinatie met de prognoses. De drie voornaamste afwijkingen tussen begroting en realisatie zijn:
 - Naast de structurele subsidie heeft het RMO een incidentele subsidie van €1,1 miljoen gekregen van OCW. Mede hierdoor komt het totaal van de baten (€11,3 miljoen) hoger uit dan in 2020 (€10,8 miljoen) en het begrote bedrag van €9,9 miljoen.
 - Door de opening van enkele tentoonstellingen zijn de daarmee samenhangende baten dit jaar genomen. Een deel van deze bijdragen was ontvangen en is vrijgevallen uit de balans. Er is ruim €350.000 aan bijdragen voor deze tentoonstellingen ontvangen.
 - De tentoonstelling in Japan heeft minder opgeleverd dan begroot omdat er wordt gewerkt met *percentage of completion*.
 - Daarnaast heeft het RMO een voorschot op een erfenis ontvangen van €363.000.

Toelichting op de functionele exploitatierekening

In het Handboek OCW worden de termen Publieksactiviteiten en Collectiebeheer gebruikt. In deze jaarrekening wordt meestal Publieksfunctie en Collectiefunctie geschreven. De betekenis is identiek.

Baten

Directe inkomsten worden op basis van de aard der inkomsten toegewezen. In de regel leidt dit tot een toewijzing aan de publieksfunctie. Indirecte inkomsten worden op basis van de aard der inkomsten toegewezen. Wanneer dit niet mogelijk is, worden ze toegewezen aan algemeen beheer. Bijdragen uit private en publieke middelen zijn naar de aard toegewezen.

De OCW-subsidie voor publieksactiviteiten (BIS) komt ten gunste van de publieksfunctie. Vergelijkbaar geldt dat de subsidie OCW uit de erfgoedwet, onderdeel collectiebeheer, volledig aan de collectiefunctie is toegewezen. De OCW-subsidie uit de erfgoedwet, onderdeel huisvesting, is op basis van vierkante meters verdeeld. De publieksfunctie benut 5.810m² van de totale 14.089m² vloeroppervlakte. De collectiefunctie benut 7.881m² en de rest is algemeen beheer.

Lasten

Met uitzondering van kostenplaatsen die gerelateerd zijn aan huisvesting, zijn alle kostenplaatsen toegewezen aan de publieksfunctie, de collectiefunctie of aan het algemene beheer. Huisvesting-kostenplaatsen zijn verdeeld naar rato van het vloeroppervlak. Algemeen beheer bevat de lasten voor directie/management, ICT, P&O, secretariaat en financiën. Dit wordt verhoogd met een toewijzing van circa 1% van de huisvestingslasten. Alle andere lasten zijn direct aan de publieks- of collectiefunctie toegewezen.

Subsidiering Collectiefunctie door Publieksfunctie

De functionele exploitatierekening toont aan dat de collectiefunctie voor een bedrag van €953.849 door de publieksfunctie gesubsidieerd wordt. De aankopen, die uiteraard binnen de collectiefunctie vallen, zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. Voor een adequate uitvoering van de collectietaken die aan het RMO door de Erfgoedwet worden opgedragen, ontbreekt een bedrag van €953.849.

WNT verantwoording

De Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna: WNT) is bekrachtigd in het besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014 en de regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014.

Het bezoldigingsmaximum is €209.000. Het individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang en duur van het dienstverband, waarbij de omvang van het dienstverband nooit groter is dan 1 fte.

Bezoldiging directeur

bedragen x €1	W. Weijland
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling 2021	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	126.102
Beloningen betaalbaar op termijn	15.175
<i>Bezoldiging</i>	<i>141.277</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	209.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	Nvt
Totaal bezoldiging	141.277
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	Nvt
<u>Gegevens 2020</u>	
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1
<u>Bezoldiging 2020</u>	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	126.102
Beloningen betaalbaar op termijn	14.039
<i>Bezoldiging</i>	<i>140.141</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	201.000
Totaal bezoldiging 2020	140.141

Honoraria toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x €1	Dhr Van den Eijnden	Dhr Stolker	Dhr Van den Tweel	Dhr Versluys	Mw Hijmans vd Bergh	Mw Van Geel	Mw Jironet Loewe	Mw Sluiter
Functie(s)	Voorzitter	Voorzitter	Lid/vicevoorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievulling in 2019	01/01 - 25/06	01/09 - 31/12	01/01 - 24/06 + 01/09 - 31/12 (lid) 25/06 - 30/08 (plv vz)	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 28/03
Bezoldiging								
Bezoldiging	3.135	-	4.528	4.180	4.180	4.180	4.180	1.045
Individueel toepasselijk bezoldigings-maximum	15.117	10.479	22.761	20.900	20.900	20.900	20.900	4.982
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Bezoldiging	3.135	-	4.528	4.180	4.180	4.180	4.180	1.045
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigd-de betaling	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2020								
Functie(s)	Voorzitter	Geen lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievulling in 2020	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/5 - 31/12	1/5 - 31/12	1/5 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging								
Bezoldiging	6.030		4.020	4.020	3.015	3.015	3.015	4.020
Individueel toepasselijk bezoldigings-maximum	30.150		20.100	20.100	13.455	13.455	13.455	20.100

De raad van toezicht heeft de honoraria, inclusief onkostenvergoeding, in 2015 vastgesteld met verwijzing naar de WNT. De vergoedingen voor leden van de raad zijn aangepast, omdat zij een percentuele ontwikkeling n.a.v. de WNT-norm volgen.

Goedkeuring en vaststelling

De jaarrekening 2021 van de Stichting Rijksmuseum van Oudheden, zoals opgenomen in dit rapport is door de raad van toezicht op 25 maart 2022 goedgekeurd en aansluitend door de directie vastgesteld.

Namens de raad van toezicht

w.g.

Carel Stolker

Marc van den Tweel

Annemarie van Geel

Cateautje Hijmans van den Bergh

Disa Jironet

Miguel John Versluys

Namens de Stichting Rijksmuseum van Oudheden

w.g.

Wim Weijland

Directeur-bestuurder

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Bij het schrijven van deze jaarrekening heeft de overheid een vijfde steunpakket op grond van de Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19 (RAOCCC) aangekondigd. Dit pakket heeft betrekking op de periode 12 november 2021 tot en met 8 maart 2022.

De verdeelsleutel voor dit pakket is nog niet bekend. Daarom heeft het RMO geen vordering voor dit pakket opgenomen op de balans 2021.

Private fondsen op naam

Het RMO is private donoren bijzonder erkentelijk voor alle bijdragen, zowel klein als groot. In deze bijlage worden de fondsen op naam beschreven. Tevens is er een vermelding van de projecten en aankopen waaraan uit de fondsen bijdragen zijn geleverd. Er was een groeiend animo voor het opzetten van fondsen op naam.

Elisabeth Huss Fonds

Mevrouw Huss doneerde in diverse jaren bedragen bedoeld voor aankoop van objecten, bibliotheekboeken en collectie-onderzoek. Uit dit fonds zijn antiquarische boeken bekostigd.

Van der Schans Fonds

In 2016 ontving het museum uit de erfenis van Marinus Willem van der Schans een bedrag van €100.000, bedoeld voor aankoop en restauratie van voorwerpen. Aan dit fonds zijn geen onttrekkingen gedaan.

Asklepios Fonds

In 2017 is een schenking ontvangen van €50.000 ten behoeve van de aankoop van Egyptische of Etruskische voorwerpen. De overleden schenker van dit fonds wenste anoniem te blijven. Er zijn geen onttrekkingen gedaan.

Eega van Asklepios Fonds

De schenker van het Asklepios Fonds schonk, eveneens in 2017, een bedrag van €150.000 ten behoeve van de aankoop van Griekse en Egyptische voorwerpen. Hij droeg het fonds op aan zijn overleden echtgenote. Er zijn geen onttrekkingen gedaan.

Drs. W. Barreveld Fonds

Mevrouw Barreveld schonk in 2017 een bedrag van €10.000, bedoeld voor financiële ondersteuning van opgravingen, met een voorkeur voor steunverlening voor studentendeelname. Omdat de opgravingen geen doorgang konden vinden, zijn er geen onttrekkingen gedaan. Mevrouw Barreveld heeft met een bijzondere geste aanvulling voor het fonds toegezegd.

Dhr. en mevr. Postma Fonds

De heer en mevrouw Postma creëerden in 2017 dit fonds, bedoeld voor activiteiten op het gebied van prehistorische Noordzeearcheologie. Mevrouw Postma overleed enige jaren geleden en dit jaar ontving het RMO het verdrietige bericht dat de heer Postma twee weken voor de opening van Doggerland was overleden. Zijn erfgenamen zijn wij erkentelijk voor een extra bijdrage. Hiermee kan, ter nagedachtenis aan hun ouders, het fonds in stand gehouden worden. Een deel van de middelen is aangewend voor de tentoonstelling Doggerland.

Dhr. en mevr. Knoop-Kompier Fonds

De heer en mevrouw Knoop-Kompier richtten in 2019 dit fonds op. Het betreft een periodieke schenking van €2.000 gedurende tien jaren. In 2021 werd een extra bedrag gestort. Het fonds is bedoeld voor activiteiten in de breedste zin des woords op het gebied van antiek textiel. Er zijn geen onttrekkingen gedaan.

Dhr. B.W.J. Niemeijer Fonds

Uit de nalatenschap van de heer Niemeijer werd een bedrag ontvangen voor internationale samenwerking in de breedste zin des woord. Aan dit fonds zijn geen onttrekkingen gedaan.

Dougga Fonds

Dit fonds voor educatie in brede zin is in 2021 opgericht. Het betreft een periodieke schenking van €2.000 per jaar. De schenkers wensen anoniem te blijven. Er zijn geen onttrekkingen gedaan.

Nico en Riekje Bijnsdorp Glas Fonds

Dit fonds voor de aankoop, instandhouding en studie naar glas in de Oudheid is eind 2020 ingesteld. De aankomende vier jaar is er een jaarlijkse toevoeging van €4.000. Aan dit fonds zijn geen onttrekkingen gedaan.

Sigrid van Roode Fonds

Dit fonds betreft een periodieke schenking van €2.000 gedurende tien jaar. Het fonds is bedoeld voor publicaties over archeologische sieraden.

Norma Kok Fonds

Dit fonds betreft een levenslange periodieke schenking van €4.000 per jaar voor aankoop en restauratie van voorwerpen uit de Nederlandse archeologie. Er zijn geen onttrekkingen gedaan.

Dhr. en mevr. Raven-Boissevain Fonds

Dit fonds betreft een periodieke schenking van €10.000 per jaar gedurende vijf jaar en is bedoeld voor restauratie, met een lichte voorkeur voor Egyptische objecten.

Aankoopfonds particuliere schenkingen

Aan dit fonds is €43.657 toegevoegd uit private donaties. Er is €43.491 onttrokken voor de aankoop van veilingstukken en €2.000 is overgeheveld naar het Douggafonds, dit betreft de periodieke schenking uit 2020.

Restauratiefonds, bibliotheekfonds, educatiefonds

Aan de leden van de vriendenvereniging wordt sinds 2017 regelmatig gevraagd of zij het museum éénmalig of periodiek willen ondersteunen. Hen wordt gevraagd of zij hiervoor een specifieke doelstelling hebben. Er is €437 aan private schenkingen aan het restauratiefonds toegevoegd.

Opravingsfonds

Dit fonds is opgericht in het jubileumjaar 2018 voor kleine eenmalige donaties vanuit de vriendenvereniging. Er is €1.317 aan private schenkingen ontvangen.

Digitaliseringsfonds

Het RMO ontving een schenking á €10.000 van een fonds dat anoniem wenst te blijven ten behoeve van de digitalisering van het fotoarchief. De verwachting is dat er in de toekomst meerdere schenkingen ten behoeve van digitalisering ontvangen worden.

Legaat Gildemeester

Het legaat Gildemeester is door het Ministerie van Financiën in 2015 overgedragen. Dit betreft een bedrag van €174.952 dat is toegevoegd aan de fondsen op naam. Deze dotatie is niet vrij opneembaar, omdat volgens het testament uit 1928 alleen het rendement op het vermogen aangewend mag worden voor aankopen door het RMO. Er is een opneembaar bedrag van €32.196 aan opgebouwde rente beschikbaar. De rente wordt als deel van het Gildemeester fonds getoond.

Prestatieverantwoording

	2021	(Groei)doel naar 2024	2020
Tentoonstellingen	12	12	15
Totaal bezoek	86.226	180.000	91.561
Reguliere bezoeken	77.776		76.784
<i>waarvan gratis, ex. scholieren PO en <5 jaar</i>	829 (1%)		2.000 (2,2%)
<i>waarvan gratis < 5 jaar</i>	1.068		1.311
<i>waarvan betaald</i>	78.706		77.259
Bezoeken Primair Onderwijs	1.547	10.000	6.773
<i>waarvan Museumdocent in klas</i>	0	incl.	1.353
Bezoeken Voortgezet Onderwijs	2.827	12.500	3.436
<i>waarvan Museumdocent in de klas</i>	0	incl.	543
Bezoeken MBO/HO/WO	4.076	5.000	4.568
Deelname digitale activiteiten	37.644	niet gesteld	3.041
Videolesen Primair Onderwijs	5.015		111
Videolesen Voortgezet Onderwijs	1.868		350
Livestreamrondleidingen volwassenen	865		8
Overige activiteiten	29.896		2.572
Website			
Bezoeken website	628.888	600.000	418.582
Unieke bezoekers website	365.643	350.000	278.854

Overige activiteiten	2021		Doel		2020	
	Activiteiten	Deelnemers	Activiteiten	Deelnemers	Activiteiten	Deelnemers
Schoolgebonden activiteiten:	37	798	niet gesteld	niet gesteld	91	2.152
Waarvan PO	2	36	niet gesteld	niet gesteld	50	1.353
Waarvan VO	5	162	niet gesteld	niet gesteld	21	609
Waarvan MBO/HO	30	600	niet gesteld	niet gesteld	20	410
Openbare activiteiten	272	36.035	niet gesteld	niet gesteld	294	20.025
Totaal overige activiteiten	309	36.833	niet gesteld	niet gesteld	485	22.397

Toelichting op de Prestatieverantwoording

Het aantal schoolgebonden activiteiten is gespecificeerd naar onderwijstype. Het aantal bezoekers is exclusief de bezoekers aan tentoonstellingen die het RMO buiten Leiden heeft gemaakt, maar inclusief het online bezoek.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Rijksmuseum van Oudheden

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Rijksmuseum van Oudheden te Leiden gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Rijksmuseum van Oudheden per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit

1. de balans per 31 december 2021;
2. de exploitatierekening over 2021;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Controleprotocol WNT 2021.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Rijksmuseum van Oudheden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuursverslag;
- Verslag Raad van Toezicht;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2021-2024.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidies 2021- 2024.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2021-2024, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en laten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 25 maart 2022

Share Impact Audit & Assurance B.V.

Was getekend H. Hollander RA